

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА**

**Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин та суспільних комунікацій**

**ПОЛІТИКА США СТОСОВНО УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ**

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Виконала: Пастушенко А.В

Керівник:

доктор політичних наук
професор Федуняк С.Г.

*До захисту допущено
на засіданні кафедри
протокол № _____ від _____ 2024 р.
Зав. кафедрою _____ проф. Макар В.Ю.*

Чернівці – 2024

Анотація

Магістерська робота присвячена аналізу політики Сполучених Штатів Америки щодо України в контексті російсько-української війни. У дослідженні розглянуто історичні передумови цієї політики, її еволюцію під впливом сучасних геополітичних викликів, а також питання військово-економічної підтримки України під час конфлікту. Особлива увага приділяється ролі США у сфері ядерної безпеки та стримування, оцінюються аспекти американського силового стримування в умовах війни. Робота розкриває вплив міжнародних стратегічних рішень на розвиток військово-політичної ситуації в Україні.

Ключові слова: політика США, військова допомога, ядерна безпека, стримування, російсько-українська війна, геополітика.

Annotation

This master's thesis focuses on the analysis of the United States policy towards Ukraine in the context of the Russian-Ukrainian war. The study examines the historical background of this policy, its evolution under the influence of contemporary geopolitical challenges, and the military-economic support provided to Ukraine during the conflict. Special attention is paid to the role of the U.S. in nuclear security and deterrence, with a focus on aspects of U.S. force deterrence during the war. The thesis highlights the impact of international strategic decisions on the development of the military-political situation in Ukraine.

Keywords: U.S. policy, military assistance, nuclear security, deterrence, Russian-Ukrainian war, geopolitics.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів наукових досліджень інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Прізвище І.П.
(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. КОНЦЕПТУАЛЬНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	8
1.1. Концептуальні основи та методологічний підхід до дослідження...8	
1.2. Аналіз джерел.....14	
РОЗДІЛ 2. ІСТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ І ПЕРЕДУМОВИ ПОЛІТИКИ США ЩОДО УКРАЇНИ.....	20
2.1. Початок війни: геополітичні передумови, позиція та стратегічні заходи Сполучених Штатів Америки20	
2.2. Офіційна позиція США щодо вторгнення росії в Україну.....31	
РОЗДІЛ 3. ВІЙСЬКОВО-ЕКОНОМІЧНА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ СПОЛУЧЕНИМИ ШТАТАМИ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	41
3.1. Військова допомога Україні: обсяги та ключові форми.....41	
3.2. Основні країни-донори та форми допомоги.....53	
РОЗДІЛ 4. РОЛЬ США У ПИТАННЯХ ЯДЕРНОЇ БЕЗПЕКИ ТА СТРИМУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ВІЙНИ.....	65
4.1. Позиція США щодо ядерної загрози під час війни в Україні.....65	
4.2. Аспекти силового стримування США в контексті війни.....74	
ВИСНОВКИ.....	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	87

ВСТУП

Початок повномасштабної війни в Україні у лютому 2022 року, розв'язаної московією, став випробуванням не лише для України, але й для всього цивілізованого світу. Варварський акт агресії в черговий раз оголив справжню природу росії як країни, що прагне нищити свободу, суверенітет і людські цінності. Однак московія не очікувала того, що зіткнеться з таким рішучим і жорстким опором не лише з боку України, але й провідних демократичних сил світу, зокрема США та їхніх західних союзників.

Західні країни швидко зрозуміли, що ключем до перемоги у цій війні стане підтримка України через постачання зброї та запровадження нищівних санкцій проти агресора. На початок січня 2022 року лише 13 країн надавали Україні військово-технічну допомогу, та варто було лише ворогу перетнути український кордон, як світ об'єднався в безпрецедентному акті солідарності. На кінець того ж року до коаліції держав, що підтримують Україну, долучилося близько 50 країн і це не просто поставки зброї – це вираз спільних цінностей і рішучості стояти за демократію.

Війна в Україні стала не лише боротьбою за території чи незалежність, це глобальний конфлікт між світлом і темрявою, між волею до життя і агресивною жадобою до знищення. Дилема, яка постала перед людством, полягає в тому, чи можемо ми, як вид, дозволити існувати таким силам зла, як росія, що відчайдушно бореться за імперські амбіції минулого, незважаючи на страждання мільйонів. Ця війна ставить перед нами питання: чи зможемо ми остаточно подолати тиранію, яка повторюється в різних формах протягом

історії, і чи вистачить людству мудрості й стійкості зупинити зло на його шляху?

Щоразу, коли нові держави приєднувалися до підтримки України, це символізувало не лише дипломатичний акт, а відновлення віри в людське братерство і готовність до захисту фундаментальних принципів свободи. Постачання зброї – це не лише матеріальна допомога, але й глибокий етичний вибір: або світ підтримає правду, або дозволить несправедливості знову взяти гору. Московія виявилася неготовою до такого масштабного об'єднання проти неї. Засліплене керівництво цієї країни не здатне зрозуміти, що у світі, який йде до глобалізації і взаємоповаги, для агресії більше не має місця. Тому її подальші дії – це лише агонія старого режиму, що зникає під тиском сучасності, людяності і прогресу.

Актуальність роботи визначається детальним аналізом основних тенденцій і ключових аспектів процесу надання військової допомоги Україні від західних держав, особливо з боку Сполучених Штатів Америки та країн НАТО. Аналіз дозволяє краще зрозуміти роль та обсяги допомоги в контексті сучасної геополітичної ситуації та міжнародних відносин. У рамках російсько-українського конфлікту підтримка від західних партнерів стає центральним фактором формування військово-політичної стратегії не лише України, але й глобальних акторів, таких як США та НАТО. Врахування теоретичних підходів, зокрема реалістичного та ліберального, дозволяє глибше зрозуміти мотиви держав, що беруть участь у цьому процесі, зокрема прагнення до зміцнення міжнародної безпеки та захисту демократичних цінностей. Надання допомоги Україні відіграє важливу роль у глобальній стратегії стримування агресивних дій та дестабілізації з боку Росії, що суттєво впливає на сучасну архітектуру міжнародної безпеки. Водночас обмежений доступ до певної інформації щодо наданих ресурсів ускладнює повний аналіз, проте свідчить про складність сучасної міжнародної системи та використання інформації як геополітичного інструмента.

Аналіз останніх досліджень. Найбільш відомі праці за тематикою міжнародної політики США треба назвати таких вітчизняних фахівців, як С. Віднянського, Б. Гуменюка, А. Гуцала, І. Жовкви, А. Зленка, Є. Камінського, Б. Канцелярука, А. Круглашова, М. Кулінича, В. Литвина, Ю. Макара, Є. Макаренко, Г. Перепелиці, Н. Піпченко, В. Остап'яка, М. Рижкова, В. Смолія, Б. Тарасюка, С. Федуняка, В. Чалого, О. Шевчука та інших.

Метою дослідження є аналіз політики США стосовно України в контексті російсько-української війни, а також оцінка впливу цієї політики на хід військових дій і міжнародні відносини.

Завданнями дослідження є:

- виявити теоретико-методологічні засади вивчення політики США стосовно України, а також проаналізувати використані джерела;
- виявити теоретико-методологічні засади вивчення політики США стосовно України, а також проаналізувати використані джерела;
- дослідити геополітичні передумови початку російсько-української війни, зокрема стратегії й мотиви, що вплинули на розвиток конфлікту, та вивчити реакцію Сполучених Штатів на ці події;
- визначити офіційну позицію США щодо російського вторгнення в Україну, дослідити політичні заяви, дипломатичні кроки та дії уряду США в контексті розвитку конфлікту;
- проаналізувати військову допомогу, надану США Україні, включаючи основні форми й обсяги цієї допомоги, а також дослідити її вплив на розвиток бойових дій;
- вивчити економічні санкції, введені США проти росії, їхні стратегії, мету та оцінити їхній вплив на економічну й військову складову війни;
- оцінити позицію США щодо ядерної загрози, яка виникла внаслідок російсько-української війни, дослідити реакцію на загрози використання ядерної зброї з боку росії;

- визначити політику стримування, яку застосовує США стосовно росії, та проаналізувати безпекові ініціативи, спрямовані на підтримку України й запобігання ескалації ядерної загрози.

Об'єктом дослідження є зовнішньополітична стратегія Сполучених Штатів Америки щодо України в умовах війни.

Предметом дослідження є військова і політична допомога США Україні у 2022-2023 роках.

Хронологічні рамки дослідження охоплюють період від початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну у лютому 2022 року до грудня 2023 року, з акцентом на ключові моменти взаємодії США та України у цей час.

Методи дослідження. У роботі використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів дослідження: історико-логічний для аналізу історичних передумов, методи порівняльного аналізу для вивчення підходів США до війни в Україні у порівнянні з іншими конфліктами, контент-аналіз офіційних документів і медіа-джерел, а також методи системного аналізу для виявлення ключових тенденцій.

Практичне значення роботи полягає у можливості використання отриманих результатів для подальшого вдосконалення зовнішньополітичної стратегії України та формування ефективних дипломатичних відносин з США і їхніми союзниками. Результати дослідження можуть бути корисними для наукових і політичних аналітиків, які вивчають міжнародні відносини та політику великих держав у конфліктних зонах.

Структура роботи. Магістерська робота складається з чотирьох розділів, вступу, висновків і списку використаних джерел. У першому розділі розглянуто теоретико-методологічні підходи до вивчення досліджуваної проблематики. У другому розділі розглядаються історичні аспекти розвитку політики США стосовно України. Третій розділ присвячений аналізу військової допомоги США у період російсько-української війни. Четвертий

розділ охоплює вплив цієї допомоги на міжнародну безпеку та роль США у світовій політиці.

РОЗДІЛ 1

КОНЦЕПТУАЛЬНО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

1.1. Концептуальні основи та методологічний підхід до дослідження

Політика США щодо України в контексті російсько-української війни є надзвичайно актуальною темою, з огляду на її вплив як на регіональну, так і на глобальну безпеку. Російська агресія проти України, яка розпочалася у 2014 році та набула ще більшого масштабу в лютому 2022 року, стала випробуванням для системи міжнародних відносин, зокрема для лідерства США у захисті демократичних цінностей. У цьому контексті політика Вашингтона відіграє важливу роль у формуванні міжнародної коаліції на підтримку України, впровадженні санкцій проти росії, а також у наданні військової, економічної та гуманітарної допомоги.

Аналіз концептуальних основ і методологічних аспектів політики США дозволяє зрозуміти не лише стратегічні цілі та механізми її реалізації, а й можливі ризики, які можуть вплинути на досягнення цих цілей.

Політика США у міжнародній сфері є багаторівневою системою стратегічних рішень та дій, спрямованих на досягнення національних інтересів і підтримку глобальної стабільності. Відносно України ця політика формувалася під впливом геополітичних викликів, зокрема російської агресії, що стала найбільшим випробуванням для європейської безпеки з часів

закінчення Холодної війни. Політика США щодо України є комплексною та включає дипломатичну, економічну, військову та гуманітарну складові. Її головною метою є підтримка суверенітету і територіальної цілісності України, протидія російській експансії та збереження принципів міжнародного права. Вивчення цієї політики є необхідним для розуміння її впливу на перебіг російсько-української війни, а також на формування нових міжнародних альянсів і механізмів глобальної безпеки [40].

У межах дослідження політика США розглядається як інструмент реалізації їхньої глобальної стратегії протидії автократичним режимам, зокрема росії, яка стала прямою загрозою для демократичних цінностей і міжнародного порядку. Аналіз американської політики дозволяє виявити її основні пріоритети, такі як підтримка України зброєю, фінансами та санкціями, а також зрозуміти, яким чином Сполучені Штати адаптують свої рішення до мінливих умов війни.

Російсько-українська війна є системним і багатовимірним конфліктом, що охоплює різні аспекти — від військової агресії до гібридних методів впливу, таких як дезінформація, економічний шантаж та використання енергетичних ресурсів як зброї. Війна розпочалася в 2014 році з анексії Криму та підтримки сепаратистських рухів на Донбасі, але набула нового, масштабнішого характеру у 2022 році після повномасштабного вторгнення російських військ в Україну. Війна виходить за межі регіонального і перетворюється на глобальний виклик, що стосується не лише України, але й усієї системи міжнародної безпеки [15].

З погляду міжнародного права, російська агресія є грубим порушенням суверенітету, територіальної цілісності та принципів непорушності кордонів, закріплених у Статуті ООН та Гельсінському заключному акті. Для Сполучених Штатів війна в Україні стала випробуванням їхньої здатності впливати на розвиток міжнародної ситуації і підтримувати стабільність в умовах викликів з боку авторитарних держав [9].

Після повномасштабного вторгнення росії США стали одним із головних постачальників військової допомоги Україні. Ця підтримка включає передачу сучасної зброї, таких як HIMARS, танки Abrams, системи протиповітряної оборони Patriot, а також навчання українських військових. Військова допомога розглядається не лише як засіб підвищення обороноздатності України, але й як частина стратегії стримування агресора.

Окрім військових поставок, Сполучені Штати запровадили численні санкції проти росії, спрямовані на ослаблення її економічного та військового потенціалу. Санкційна політика включає обмеження у фінансовій сфері, заборону на експорт високих технологій, а також персональні санкції проти російських чиновників і олігархів. Аналіз міжнародної підтримки дозволяє виявити її ефективність у протидії агресії та вплив на хід війни.

Дипломатичні зусилля США у підтримці України зосереджені на формуванні міжнародної коаліції, яка включає країни НАТО, ЄС, а також інші демократичні держави. Сполучені Штати використовують свою вагу у міжнародних організаціях для просування рішень, спрямованих на захист України, мобілізацію гуманітарної допомоги та посилення тиску на росію.

Дослідження спирається на теоретичні підходи в сфері міжнародних відносин, які дозволяють сформулювати цілісне розуміння політики США в контексті російсько-української війни. Основні теоретичні концепції, що лежать в основі аналізу, включають реалізм, лібералізм і конструктивізм. Кожен із цих підходів пропонує унікальну перспективу для вивчення зовнішньополітичної діяльності Сполучених Штатів.

Реалістична теорія міжнародних відносин фокусується на ідеї про те, що держави є раціональними акторами, які прагнуть максимізувати свою безпеку і вплив у міжнародній системі, заснованій на балансі сил. У межах цього дослідження політика США розглядається як інструмент захисту національних інтересів, де ключову роль відіграє стримування геополітичних опонентів, зокрема Росії. У цьому контексті рішення про військову підтримку України, санкції проти Росії та зміцнення східного флангу НАТО

відображають прагнення Вашингтона мінімізувати ризики для власної національної безпеки і зміцнити свої позиції як глобального лідера [20].

Реалізм також підкреслює, що російська агресія в Україні становить загрозу для стратегічної рівноваги в Європі, що у випадку неефективної реакції може призвести до зростання впливу авторитарних режимів. Політика стримування, яка включає санкційну та військову складову, демонструє зусилля з боку Сполучених Штатів щодо недопущення зміни статус-кво в регіоні, що є одним із базових принципів реалізму.

Ліберальна теорія міжнародних відносин наголошує на важливості міжнародного співробітництва, підтримки демократичних цінностей та дотримання принципів міжнародного права. Політика США щодо України в межах цього підходу оцінюється через прагнення до зміцнення демократії, захисту прав людини та підтримки міжнародного правопорядку. Лібералізм передбачає, що війна в Україні є не лише загрозою для територіальної цілісності окремої держави, але й викликом для глобальної системи демократичних принципів, яка базується на повазі до суверенітету та верховенства права.

Зусилля Сполучених Штатів, спрямовані на створення міжнародної коаліції підтримки України, включають мобілізацію країн НАТО, Європейського Союзу та інших демократичних держав для протидії російській агресії. Ліберальна парадигма пояснює залучення до багатосторонніх форматів, таких як Генеральна Асамблея ООН, зустрічі G7 і «Рамштайнський формат», де формуються колективні рішення щодо надання Україні військової, економічної та гуманітарної допомоги [6].

Конструктивізм зосереджує увагу на ролі ідей, норм і цінностей у формуванні зовнішньої політики держав. У межах цього дослідження конструктивістський підхід дозволяє вивчити, як суспільні уявлення, історичні наративи та моральні зобов'язання формують ставлення Сполучених Штатів до війни в Україні. Згідно з цим підходом, рішення про підтримку України базуються не лише на стратегічних розрахунках, але й на

ідеях про необхідність протидії авторитарним режимам та захисту демократичних країн, які стали жертвами агресії.

Конструктивістський підхід пояснює, чому Сполучені Штати використовують риторику захисту «свободи», «демократії» та «суверенітету» у своїх офіційних заявах. Ці поняття не лише визначають характер політики США, але й мобілізують міжнародну спільноту для підтримки України. Аналіз ролі ідей також дозволяє зрозуміти, як внутрішньополітичні процеси в США, такі як консолідація громадської думки чи позиція Конгресу, впливають на формування зовнішньополітичної стратегії.

Кожен із зазначених підходів доповнює один одного і дозволяє побудувати комплексне розуміння політики Сполучених Штатів. Реалізм забезпечує розуміння прагматичної складової дій США, лібералізм пояснює акцент на міжнародному співробітництві та підтримці демократичних принципів, а конструктивізм розкриває значення ідей та цінностей у формуванні зовнішньополітичного курсу. Використання цих теорій у межах одного дослідження сприяє глибшому аналізу політики США як багатогранного явища, що включає стратегічні, моральні та ідеологічні аспекти.

Дослідження базується на міждисциплінарному підході, який поєднує кілька методів для всебічного аналізу політики Сполучених Штатів щодо України у контексті російської агресії. Кожен із застосованих методів дозволяє дослідити окремі аспекти обраної теми, забезпечуючи комплексність і наукову обґрунтованість висновків.

Застосування історичного методу спрямоване на вивчення еволюції політики Сполучених Штатів стосовно України. Цей метод дозволяє прослідкувати, як формувалися зовнішньополітичні підходи Вашингтона у відповідь на виклики, пов'язані з російською агресією, починаючи з 2014 року та до сучасного етапу. Аналіз історичних змін дає можливість оцінити, які фактори впливали на прийняття рішень, як змінювалися пріоритети американської політики та наскільки ефективними були обрані стратегії у

відповідь на російські дії. Особливу увагу приділено ключовим етапам, таким як запровадження санкцій після анексії Криму, військова допомога Україні у 2014–2021 роках, а також реакція США на повномасштабне вторгнення росії у 2022 році.

Метод порівняльного аналізу застосовується для зіставлення політики США з підходами інших міжнародних акторів, таких як Європейський Союз і НАТО. Порівняння дозволяє оцінити, наскільки стратегія Сполучених Штатів є унікальною, а також виявити спільні риси і розбіжності у підходах до підтримки України. Використання цього методу допомагає визначити, які аспекти американської політики є більш ефективними у порівнянні з іншими акторами, і як Сполучені Штати координують свої дії в рамках міжнародних альянсів. Особлива увага приділяється аналізу обсягів військової, економічної та гуманітарної допомоги, а також ролі США у формуванні санкційної політики у співпраці з європейськими країнами.

Системний підхід дозволяє розглядати політику Сполучених Штатів як багатокомпонентний процес, що включає взаємозв'язки між політичними, економічними та військовими складовими. Цей підхід дає змогу аналізувати не лише окремі дії, але й оцінювати їхній взаємний вплив на досягнення стратегічних цілей. Наприклад, дослідження взаємодії між санкційною політикою, військовою допомогою та дипломатичними ініціативами сприяє розумінню того, як вони узгоджуються у межах загальної стратегії. Системний аналіз також включає вивчення зовнішніх чинників, таких як реакція інших країн або зміна міжнародного середовища, які впливають на коригування американської політики.

Аналіз документів є основним інструментом для вивчення офіційних джерел інформації, які відображають позицію уряду Сполучених Штатів та інших міжнародних організацій. У межах цього методу досліджуються заяви президента, виступи представників Державного департаменту, резолюції Конгресу, офіційні звіти, а також міжнародні договори та угоди. Значну увагу приділено аналітичним звітам незалежних дослідницьких центрів, що

дозволяє доповнити офіційну позицію альтернативними поглядами. Наукові статті і монографії також слугують важливим джерелом для оцінки теоретичних і практичних аспектів політики США.

Поєднання історичного методу, порівняльного аналізу, системного підходу та аналізу документів створює ґрунтовну методологічну основу для проведення комплексного дослідження. Використання міждисциплінарного підходу дозволяє глибше зрозуміти механізми реалізації політики Сполучених Штатів щодо України, оцінити її ефективність та спрогнозувати майбутні тенденції у контексті російсько-української війни.

1.2. Аналіз джерел

Офіційні документи є основою для дослідження політики США, оскільки вони відображають стратегічні рішення, ухвалені на державному рівні, та правові механізми реалізації зовнішньої політики. Вони фіксують ключові напрями дій, спрямованих на забезпечення глобальної безпеки, зміцнення міжнародних альянсів та підтримку партнерів у контексті сучасних викликів, таких як агресія росії проти України. У таких документах міститься інформація про національні пріоритети, засоби досягнення цілей і конкретні зобов'язання у військовій, дипломатичній та економічній сферах.

National Defense Strategy [1] акцентує увагу на необхідності стримування глобальних загроз, зокрема тих, які створює росія своїми агресивними діями. Стратегія підкреслює важливість співпраці з партнерами для зміцнення міжнародної безпеки, а також підтримки таких країн, як Україна, через надання військової, технічної та економічної допомоги. Документ наголошує на інтегрованому підході, що включає застосування військових і невійськових інструментів у досягненні стратегічних цілей. Розглядаючи Україну як важливу ланку у підтримці європейської безпеки, стратегія відображає прагнення США зберігати стабільність у регіоні через протидію агресії росії.

Меморандум про взаєморозуміння і співробітництво в галузі оборонних та військових відносин між Міністерством оборони України та США [31] є ключовим документом, що формує правову базу для розвитку двосторонньої співпраці у сфері безпеки. Він визначає напрями, за якими здійснюється взаємодія, включаючи навчання, обмін інформацією, спільні дослідження та технічну допомогу. Документ дозволяє значно посилити обороноздатність України, інтегруючи її у міжнародну систему безпеки та сприяючи впровадженню стандартів НАТО. Зокрема, меморандум регламентує передачу військового обладнання, що є важливим інструментом у протистоянні агресії росії.

Закон про ленд-ліз на захист демократії України [43] є однією з найважливіших ініціатив, спрямованих на підтримку України у боротьбі проти російської агресії. Закон надає можливість прискорити процес передачі Україні військової техніки, озброєння та інших ресурсів, необхідних для захисту її суверенітету. Цей документ є відображенням історичного досвіду США у підтримці союзників, що колись забезпечило перемогу над агресорами під час Другої світової війни. Ленд-ліз не лише спрощує адміністративні процедури, але й демонструє політичну рішучість США підтримувати Україну, зміцнювати її оборонний потенціал та протидіяти поширенню авторитаризму.

Офіційні документи також відіграють важливу роль у забезпеченні довготривалих зобов'язань США перед своїми партнерами. Наприклад, документи, що регулюють військову та технічну підтримку, сприяють закріпленню міжнародної співпраці та гарантують стабільність у майбутньому.

Наукові праці є ключовим джерелом для аналізу політики США щодо України, оскільки вони не лише формують концептуальні підходи до вивчення міжнародних відносин, але й пропонують інструменти для оцінки ефективності політики у контексті російсько-української війни. Вивчення

праць різних авторів дозволяє інтегрувати різні погляди, глибше аналізувати причини, наслідки та динаміку зовнішньополітичної стратегії США.

Збігнєв Бжезінський у своїй книзі *The Grand Chessboard: American Primacy and Its Geostrategic Imperatives* [3] пропонує концепцію геополітичної осі, де Україна відіграє критично важливу роль у збереженні стабільності в Євразії. Наукове значення цієї праці полягає у глибокому аналізі стратегічних викликів для США, що виходять з російського прагнення домінувати у регіоні. Бжезінський пояснює, чому контроль над Україною є життєво важливим для росії, але його втрата послаблює її вплив на міжнародній арені. Ця теорія залишається актуальною у світлі сучасної підтримки України з боку США.

Стаття Лопушанського П. та Івасечка О. *Військова допомога США Україні у протидії збройній агресії Росії* [16] надає емпіричний аналіз масштабів і динаміки американської підтримки. Автори детально висвітлюють етапи надання військової допомоги, починаючи з 2014 року, коли росія розпочала гібридну агресію, до сучасного етапу, коли США стали одним із провідних постачальників високотехнологічного озброєння для України. У статті акцентується на тому, як законодавчі ініціативи, такі як ленд-ліз, трансформували механізми надання допомоги, спрощуючи бюрократичні процедури та прискорюючи передачу ресурсів.

Аналіз праць Генрі Кіссінджера, зокрема його статті *How to Avoid Another World War* [5], пропонує стратегічний підхід до уникнення глобальних конфліктів через дипломатичні механізми. Хоча Кіссінджер відомий своєю критикою надмірної військової ескалації, його аналіз підкреслює необхідність підтримки України як засобу збереження міжнародного порядку. Праця демонструє, що без рішучих дій США росія може посилити свою агресивну політику, що поставить під загрозу не лише Україну, але й глобальну стабільність.

Робота Гончарова Г., Капліна О. та Файера О. *Збігнєв Бжезінський і місце України в його геостратегічній концепції* [4] розкриває вплив ідей

Бжезінського на формування зовнішньої політики США. Автори аналізують, як концепції, викладені у "The Grand Chessboard", реалізуються в сучасній політиці підтримки України. Стаття підкреслює, що ідеї Бжезінського стали основою для розуміння важливості України як стратегічного партнера.

Наукова праця Чупрія Л. В. Чи виграє Китай від війни в Україні? [10] аналізує, як американська підтримка України впливає на глобальний баланс сил, включаючи відносини США та Китаю. Автор акцентує на тому, що китайська стратегія щодо війни в Україні значною мірою залежить від ефективності американської політики стримування росії. Праця допомагає оцінити не лише двосторонні відносини США та України, але й їхній вплив на ширший геополітичний контекст.

Робота Лойшина А., Ясенка С., Косарецького Є. та Бойка Р. Сутність ключових понять у сфері міжнародної допомоги, наданої для зміцнення обороноздатності України [26] забезпечує термінологічну та методологічну базу для вивчення міжнародної військової допомоги. У статті детально аналізуються аспекти взаємодії між США та Україною у сфері оборони, включаючи структуру, цілі та інструменти надання допомоги. Автори роблять акцент на необхідності впровадження прозорих механізмів використання військових ресурсів, що сприяє підвищенню ефективності допомоги.

Праця Тихоненка І. В. Україна у зовнішньополітичній стратегії США за адміністрації Дж. Байдена: концептуальний вимір [70] зосереджується на аналізі пріоритетів адміністрації Байдена щодо України. Автор відзначає, що підтримка України стала однією з ключових складових зовнішньої політики США, яка базується на ідеї захисту демократії та протидії авторитаризму. У статті висвітлюються як дипломатичні, так і військові аспекти співпраці, зокрема надання зброї та фінансової допомоги.

Наукові праці дозволяють здійснити глибокий аналіз політики США, враховуючи її теоретичні основи, практичні аспекти реалізації та ширший геополітичний контекст.

Медіа та інформаційні ресурси відіграють важливу роль у дослідженні політики США щодо України, оскільки вони надають актуальні дані про дипломатичну, військову та гуманітарну підтримку, а також про реакцію міжнародного співтовариства на російську агресію. Вони дозволяють оперативно відстежувати динаміку міжнародної допомоги та оцінювати зміни у зовнішньополітичних підходах. Публікація DW «Військова допомога для України: скільки вже витратив Захід?» [7] надає деталізовану статистику щодо обсягів підтримки України з боку західних держав, зокрема США. У матеріалі розкрито масштаби військових, фінансових і гуманітарних зобов'язань, що дозволяє оцінити рівень залученості міжнародної коаліції у підтримку України. Такі ресурси демонструють зростання фінансових витрат на захист суверенітету України, проте їхня оперативність потребує критичного аналізу та співставлення з офіційними документами.

Публікація New York Times «In a Surprise Visit to Ukraine, Blinken Offers Aid and Encouragement» [22] висвітлює дипломатичні ініціативи США. У статті йдеться про неочікуваний візит державного секретаря США Ентоні Блінкена до України, що підкреслює рішучість Вашингтона у наданні підтримки. Матеріал акцентує увагу на нових пакетах допомоги, обговореннях щодо довгострокових програм співпраці та ключовій ролі України у системі міжнародної безпеки. Інформація в такому форматі розкриває контекст американської дипломатії у реальному часі, що дозволяє зрозуміти стратегічний характер партнерства між двома країнами.

Програма «Ukraine Security Assistance Initiative (USAI)» [29] є яскравим прикладом практичної реалізації стратегічної підтримки США. Ця ініціатива включає надання Україні сучасного озброєння, військового обладнання, технічної допомоги та проведення навчань для військових. У межах програми також реалізуються довгострокові заходи, спрямовані на підвищення обороноздатності України та її інтеграцію до західної системи безпеки. USAI демонструє багаторівневий підхід США до забезпечення стабільності в регіоні, що виходить за межі виключно військових інструментів.

Програма «Партнерство заради миру» [32] відображає співпрацю між Україною та НАТО, спрямовану на зміцнення безпеки в регіоні. Ця ініціатива сприяє інтеграції України до стандартів НАТО, посиленню її оборонних можливостей та проведенню спільних навчань. Програма демонструє важливість багатостороннього підходу до забезпечення безпеки, що дозволяє Україні отримати доступ до передових технологій і розвивати взаємодію з міжнародними партнерами. Ініціатива підкреслює, що підтримка України є частиною ширшої стратегії НАТО зі стримування російської агресії.

Загальний аналіз джерел, включаючи офіційні документи, медіа, наукові праці та міжнародні ініціативи, дозволяє зробити висновок про багатогранність політики США щодо України. Офіційні документи формують нормативну основу для ухвалення рішень, аналітичні та наукові праці забезпечують концептуальне обґрунтування, тоді як медіа ресурси дозволяють оперативно відстежувати поточну ситуацію. Програми, такі як USAI та «Партнерство заради миру», демонструють практичну реалізацію стратегічних планів США у співпраці з міжнародними організаціями. Така багатокомпонентність політики сприяє не лише захисту суверенітету України, але й зміцненню глобальної системи безпеки у відповідь на виклики, що постають через агресивну політику росії.

РОЗДІЛ 2

СТОРИЧНИЙ КОНТЕКСТ І ПЕРЕДУМОВИ ПОЛІТИКИ США ЩОДО УКРАЇНИ

2.1. Початок війни: геополітичні передумови, позиція та стратегічні заходи Сполучених Штатів Америки

Початок війни між Україною та росією став результатом складної геополітичної ситуації, яка формувалася протягом тривалого часу. Геостратегічне положення України, її прагнення до інтеграції в європейські та євроатлантичні структури, а також агресивна зовнішня політика росії, спрямована на відновлення впливу на пострадянському просторі, створили умови для ескалації конфлікту. Реакція Сполучених Штатів на цей конфлікт була вирішальною, оскільки США стали одним із ключових гравців, що вплинули на розвиток ситуації, зокрема через дипломатичну підтримку України та введення економічних санкцій проти росії.

Пояснюючи причини російсько-української війни західні аналітики трактують вторгнення росії в Україну як:

- 1) кульмінацію зростаючого невдоволення кремля експансією НАТО після холодної війни на колишню радянську сферу впливу;

2) результат страху путіна, що Україна продовжуватиме розвиватися до сучасної демократії західного зразка. В цьому контексті досить відомим є вислів колишнього радника з питань національної безпеки США З. Бжезінського, який ще на початку 1994 року описав стабільну Україну як критичну протипагу росії [22].

У контексті сучасних міжнародних відносин, політика США по відношенню до України в умовах війни з росією є предметом наукового інтересу багатьох дослідників. Варто звернути увагу на ключові аспекти, що підкреслюють важливість цього дослідження, серед яких основним є політика США щодо України. Зовнішньополітичний курс Вашингтона відіграє важливу роль у підтримці міжнародного порядку, заснованого на міжнародному праві.

Така політика демонструє зобов'язання Капітолію щодо підтримки суверенітету та територіальної цілісності демократичних країн, відповідно до міжнародного права. Дослідження цієї політики дозволяє оцінити, наскільки ефективними є міжнародні норми та інститути у стримуванні агресії та забезпеченні глобальної безпеки, подолання тероризму та загроз глобальних конфліктів. 27 жовтня 2022 р. Пентагон оприлюднив відкриту складову частину нової Національної оборонної стратегії (National Defense Strategy) США [1]. Цей документ встановлює ключову тезу, яка була заявлена у попередній Стратегії національної оборони від січня 2018 року, а саме, що головним фактором, який впливатиме на політику національної безпеки, стане стратегічне протиборство між країнами, а не міжнародний тероризм [2].

Основні напрямки NDS 2022 року включають захист території США, стримування стратегічних атак проти США, союзників та партнерів, стримування агресії та підготовку до перемоги у конфлікті, коли це необхідно, зосереджуючись на викликах, які становить Китай у регіоні інтересів АСЕАН, а також описує виклики, які становить росія в

Європі. Також ця стратегія визначає три способи досягнення цих пріоритетів: інтегроване стримування, кампанії та створення стійкої переваги.

Звернемо увагу на те, що підґрунтям співпраці України та США у військово-політичній сфері з 1991 по 2014 роки є такі нормативно-правові акти: «Меморандум про взаєморозуміння та співробітництво в галузі оборонних та військових відносин між Міністерством оборони України та Міністерством оборони США» [31], програма військової співпраці «Партнерство заради миру» [32], «Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї» [33], «Хартія Україна-США про стратегічне партнерство» [34].

У період з 2014 по 2022 рік між Україною та Сполученими Штатами Америки було укладено кілька ключових нормативних документів, що заклали правові підстави для тіснішої співпраці та підтримки України в умовах зростаючої загрози з боку Росії.

По-перше, слід зупинитися на «Акті про підтримку свободи України 2014» (*Ukraine Freedom Support Act of 2014*). Цей документ був ухвалений у відповідь на початок збройної агресії Росії проти України, що дозволило Сполученим Штатам надати необхідну військову, оборонну та енергетичну допомогу. Надалі, в подальшому, цей акт став основою для більш широкої підтримки України, забезпечуючи не лише матеріальну допомогу, але й стратегічну підтримку на міжнародній арені. Важливо зазначити, що цей документ закріпив зобов'язання США сприяти зміцненню оборонного потенціалу України в умовах загрози її суверенітету.

По-друге, нормативний документ «Про введення санкцій проти рф з метою забезпечення додаткової допомоги Україні» відіграв ключову роль у встановленні санкційного режиму проти рф. Зокрема, він передбачав економічні та політичні заходи тиску на Росію з метою стримування її агресивної політики. Важливо підкреслити, що цей акт надав Україні статус «союзника США поза НАТО», що стало важливим кроком у зміцненні

двосторонніх відносин та забезпеченні подальшої міжнародної підтримки [35].

По-третє, необхідно звернути увагу на «Стратегію національної безпеки України», затверджену Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015 [36]. У цьому документі закріплено, що зовнішньополітична діяльність України у сфері забезпечення національної безпеки ґрунтується на політиці європейської та євроатлантичної інтеграції. Ця стратегія також визначала напрями діяльності держави на глобальному, регіональному та субрегіональному рівнях, що відображає прагнення України до інтеграції з європейськими структурами та її прагнення забезпечити безпеку в умовах нестабільної геополітичної ситуації.

Таким чином, розглянуті нормативні документи демонструють систематичний та комплексний підхід до підтримки України з боку США, а також підтверджують стратегічний характер двосторонніх відносин, спрямованих на зміцнення безпеки та суверенітету України.

Варто зазначити, що війна в Україні з 2014 року підірвала основи у фундаменті міжнародного права, особливо у питаннях суверенітету, непорушності кордонів та прав людини. Також можна проаналізувати документ «Force Structure in the National Defense Strategy: Highly Capable but Smaller and Less Global» [2] від Центру стратегічних і міжнародних досліджень (CSIS) у 2022 році, опублікований 31 жовтня, котрий зосереджений на аналізі структури Збройних сил США в контексті оновленої Національної оборонної стратегії.

У документі досліджується, як впливає зміна стратегічних пріоритетів на розмір та глобальну присутність американських військових сил. Автори аргументують, що, відповідно до нової стратегії, США рухаються в бік створення більш висококваліфікованих, але менших за розміром і менш глобально розповсюджених Збройних сил. Це нашоєхує на думку, що сучасні стратегічні виклики, включаючи зростання міждержавного протистояння та зменшення загрози міжнародного тероризму, а це в свою

чергу вимагає від США більш гнучкого та технологічно розвиненого військового апарату. Саме тому політика США, зокрема їхня підтримка України, є важливим фактором у формуванні міжнародної реакції на порушення міжнародного права. Аналіз цих процесів у нашому дослідженні дає можливість оцінити, як міжнародна спільнота може вдосконалювати та застосовувати міжнародне право для розв'язання міждержавних конфліктів.

У деяких наукових роботах - американський політичний аналітик і державний діяч Збігнєв Бжезінський зосереджував увагу на значущості України в контексті геополітики та її ролі для стратегічного успіху США на світовій арені. Одна з ключових тез Бжезінського, яка стверджує, що «без України росія не може вважатися імперією» [3] не тільки викликала реакцію з боку росії, але й підкреслила критичну важливість України у формуванні зовнішньополітичних стратегій Вашингтону. Адже ця політика демонструє, як внутрішньополітичні дебати, ідеологічні розбіжності та зміни в адміністрації впливають на зовнішньополітичні рішення. Це надає інсайти щодо процесу формування зовнішньої політики в демократичних суспільствах.

Варто зазначити, що відносини між США та Україною вступили в нову фазу з інавгурацією Джо Байдена як 46-го президента США у січні 2021 року та обранням Володимира Зеленського Президентом України у 2019 році. Цей період характеризується інтенсифікацією двосторонніх відносин на тлі продовження російської агресії проти України. Взаємодія адміністрації Байдена з урядом Зеленського відображає спільні зусилля щодо посилення безпекової, економічної та політичної підтримки в контексті викликів, які стоять перед Україною. Сьогодні під керівництвом Президента Д.Байдена активовано підтримку України, що відображається в зусиллях з реалізації стратегічних порад З.Бжезінського [4]. Це включає не лише постачання оборонного озброєння, але й зміцнення двосторонніх відносин та підтримку України на міжнародних форумах, що стало частиною ширшої стратегії США щодо забезпечення стабільності в регіоні та протидії відновленню російських

імперських амбіцій. Такі заходи відображають прагнення американської еліти продовжувати грати важливу роль у забезпеченні міжнародної безпеки та стабільності, враховуючи стратегічну важливість України у цьому процесі.

Одним з ключових аспектів взаємодії стала безпекова співпраця. Адміністрація Байдена активно підтримувала Україну в протистоянні зовнішній агресії, значно збільшивши обсяги військової допомоги, що включала надання летальної зброї, систем протиповітряної оборони, а також тренувань для українських військовослужбовців. На підтвердження варто процитувати Г.Кіссінджера: «Україна вперше в новітній історії стала великою державою Центральної Європи. Цей процес порушив первинні питання членства України в НАТО. Україна отримала одну з найбільших і найефективніших сухопутних армій в Європі, оснащену Америкою та її союзниками. Мирний процес має приєднати Україну до НАТО, як би там не було. Альтернатива нейтралітету більше не має сенсу, особливо після приєднання Фінляндії та Швеції до НАТО» [5].

У сфері економічних відносин адміністрація Байдена виступала за подальшу інтеграцію України в європейську та трансатлантичну економічну систему. Вашингтон підтримував проведення структурних реформ в Україні, насамперед у сфері боротьби з корупцією та судової реформи, вважаючи їх ключем до економічного розвитку та залучення інвестицій. За час з 2014 по 2021 рік США виділили Україні підтримку на суму понад 2,5 мільярди доларів [7].

На дипломатичному фронті адміністрація Байдена активізувала свої зусилля з метою мобілізації міжнародної підтримки України. Візити високопоставлених американських чиновників до Києва, а також зустрічі на міжнародних форумах слугували підкресленню важливості України як стратегічного партнера. США продовжують виступати на захист суверенітету та територіальної цілісності України на міжнародній арені, особливо у контексті російської окупації Криму та конфлікту на сході країни

Взаємодія між адміністрацією Байдена та Президентом Зеленським не була позбавлена викликів. Питання ефективності реформ, боротьби з корупцією в Україні, а також різні підходи до деяких міжнародних питань вимагали додаткових зусиль для забезпечення взаєморозуміння та координації дій.

Проте період з 2019 по 2021 роки став часом значних випробувань та можливостей для українсько-американських відносин. Співпраця між адміністрацією Байдена та Президентом Зеленським підкреслила стратегічне партнерство між країнами, засноване на спільних цінностях демократії, відданості міжнародному праву та підтримці міжнародної безпеки. Таке партнерство і взаємодія залишається важливою для подальшого розвитку обох країн і зміцнення міжнародного порядку, заснованого на паритетній підтримці.

В умовах відкритої агресії і повномасштабного вторгнення 2022 рік став переломним моментом у відносинах між США та Україною, оскільки обидві країни зіткнулися з безпрецедентними викликами та можливостями на фоні подальшої російської агресії [8]. Взаємодія між адміністрацією Президента Д.Байдена і Президентом В.Зеленським була визначальною для розвитку подій, особливо у сфері безпеки, дипломатії та міжнародної підтримки України. Однією з ключових характеристик 2022 року стала значна військова, фінансова та гуманітарна підтримка, надана Україні від США. Відповідаючи на зростання російської агресії, адміністрація Д.Байдена мобілізувала міжнародну спільноту та Конгрес США для надання допомоги Україні, що стало важливим фактором у здатності країни протистояти військовому нападу.

У 2022 році адміністрація Байдена активно працювала на дипломатичному фронті, намагаючись ізолювати росію на міжнародній арені та забезпечити підтримку України серед союзників і партнерів. Важливою була організація міжнародних конференцій, зустрічей на найвищому рівні та формування коаліцій країн для підтримки України, що демонструвало зобов'язання США щодо захисту міжнародного права та суверенітету держав.

В умовах війни економічна стабільність України була під загрозою, і адміністрація Байдена зіграла ключову роль у наданні економічної допомоги та підтримки міжнародних зусиль з відновлення країни. США надали значні кошти для підтримки бюджету України, медичної допомоги та відновлення інфраструктури, спрямовуючи зусилля на полегшення гуманітарної кризи, спричиненої війною. «Україна є важливим партнером для Сполучених Штатів. Ми підтримуємо її суверенітет і територіальну цілісність, і ми будемо продовжувати допомагати Україні в її боротьбі з російською агресією» [9].

Адміністрація Байдена та уряд Зеленського активно співпрацювали у міжнародних організаціях, таких як: ООН, ОБСЄ та інші, прагнучи консолідувати міжнародну підтримку та засудження агресивних дій росії. Спільні зусилля сприяли формуванню сильної міжнародної коаліції, готової стати на захист принципів демократії та міжнародного порядку.

Також у 2022 році адміністрація Д.Байдена по відношенню до України зіткнулися з численними викликами, пов'язаними з веденням війни, потребою у збереженні міжнародної підтримки та адаптацією до швидких змін у геополітичному просторі. Спільні зусилля обох країн у 2022 році демонструють непохитність відносин та зобов'язання до підтримки основоположних цінностей свободи, суверенітету та міжнародного співробітництва. У зв'язку з цим 2022 рік став символом незламності України та непохитної підтримки з боку Вашингтону, що підкреслює важливість цих відносин для забезпечення миру та стабільності в Європі та всьому світі.

Міжнародні відносини відіграють ключову роль у формуванні світового порядку у 2024 році, особливо у контексті конфліктів, що мають глобальне значення. Війна в Україні, ініційована російським вторгненням, стала значним викликом для міжнародної спільноти і, зокрема, для Вашингтону і Брюсселя: «Р.Каган висловлював думку, що з моменту розпаду Радянського Союзу Європа і США пішли різними шляхами, втративши ту згуртованість, яка була між ними до цього» [9].

Одним із ключових елементів міжнародної політики Вашингтона щодо Києва є надання військової, економічної та гуманітарної підтримки. Фактично американське демократичне суспільство стало одним з найбільших донорів допомоги, намагаючись підсилити обороноздатність України, підтримати її економіку та допомогти мільйонам українців, які постраждали внаслідок війни. Включення летального озброєння, систем протиповітряної оборони, а також навчальних програм для українських військових підкреслює стратегічне зобов'язання Вашингтона щодо підтримки Києва.

На дипломатичному фронті США активно працюють над залученням міжнародної спільноти до вирішення конфлікту, сприяючи введенню санкцій проти Москви та намагаючись ізолювати її на міжнародній арені. Вашингтон також відігравав ключову роль у міжнародних переговорних процесах, намагаючись знайти шляхи до врегулювання конфлікту, одночасно підтримуючи суверенітет і територіальну цілісність України. Попри значну підтримку України світовою спільнотою, виклики залишаються значними не тільки для Києва, але й для всієї системи колективної безпеки. Підтримка України має не тільки військовий аспект, але й потребує довготривалої стратегії відновлення та реконструкції країни. Крім того, необхідно забезпечити, щоб допомога не сприяла подальшій ескалації конфлікту, а сприяла мирному вирішенню.

Міжнародна політика США щодо України в умовах війни з Росією демонструє складність балансування між принциповою підтримкою України, зусиллями з деескалації конфлікту та відповіддю на агресію Москви. У майбутньому ключовими залишаться не тільки збереження та зміцнення міжнародної підтримки України, але й пошук шляхів до стійкого миру в регіоні. США в контексті війни в Україні має далекосяжні стратегічні наслідки для глобальних відносин. Політика не лише визначає стосунки між Вашингтоном і Києвом, але й впливає на більш широкі геополітичні стратегії, особливо у відносинах із Росією та іншими ключовими гравцями, такими як Європейський Союз, Китай та НАТО.

У цьому контексті важливо відзначити роль НАТО та Європейського Союзу, що частково реалізує політику безпеки з однієї сторони, водночас США розробляють власні стратегії відповіді на військову агресію росії. Єдність та солідарність членів НАТО та ЄС у підтримці України демонструють стратегічну взаємодію трансатлантичних партнерів у протидії загрозам міжнародному миру та безпеці. Американці ініціювали масштабне введення військового устаткування (такого, як ракетні системи Patriot) та військових підрозділів у ЄС. Отже, сьогодні на європейському континенті розміщено близько 100 тисяч американських військовослужбовців [11].

У період з 2014 до 2022 років українсько-американські відносини в сфері оборони та безпеки були закріплені в ряді важливих нормативно-правових актів, які заклали основи для подальшого зміцнення співпраці між двома країнами.

По-перше, «Акт про підтримку свободи України 2014 року» («Ukraine Freedom Support Act of 2014») [39] став однією з ключових законодавчих ініціатив США, що була спрямована на надання Україні військової, оборонної та енергетичної допомоги у відповідь на збройну агресію росії. Цей акт дозволив забезпечити Україну необхідними ресурсами для зміцнення її обороноздатності та сприяв поглибленню співпраці між українськими та американськими інституціями. Важливим аспектом цього акту стало визнання критичної ролі України в контексті забезпечення регіональної стабільності, що визначало необхідність військової підтримки з боку Сполучених Штатів.

По-друге, «Закон про введення санкцій проти російської федерації» [39] мав на меті не лише посилити економічний та політичний тиск на росію, але й забезпечити додаткові можливості для підтримки України. В рамках цього закону Україна отримала статус «союзника США поза НАТО», що значно підвищило рівень міжнародної підтримки та надало Україні важливі стратегічні гарантії безпеки з боку Сполучених Штатів. Цей статус сприяв

подальшому зміцненню оборонної співпраці та відкрив нові можливості для отримання військової допомоги.

По-третє, «Стратегія національної безпеки України», затверджена Указом Президента України у 2015 році, закріпила євроатлантичну орієнтацію країни. Зокрема, було визначено, що зовнішньополітична діяльність України, спрямована на гарантування національної безпеки, спирається на політику європейської та євроатлантичної інтеграції [40]. Це підтверджує прагнення України до співпраці з США та іншими членами НАТО, що є фундаментом для забезпечення національних інтересів та безпеки держави на глобальному, регіональному та субрегіональному рівнях.

Після 2022 року, у відповідь на повномасштабну агресію росії, США значно посилили свою військову та фінансову підтримку України, що відобразилося в нових нормативних актах.

По-перше, «Закон про додаткові асигнування Україні на 2022 рік» [41], підписаний президентом США Джо Байденом 21 травня 2022 року, передбачив виділення 40,1 мільярда доларів для реалізації заходів у відповідь на російське вторгнення в Україну. Важливість цього закону полягає в тому, що він забезпечив не лише військову допомогу, але й фінансування гуманітарних та економічних заходів, що дозволило стабілізувати ситуацію в Україні та підтримати її здатність протистояти російській агресії.

По-друге, «Закон про безперервні асигнування та додаткові асигнування для України на 2023 рік» [42] дозволив продовжити фінансову підтримку України, незважаючи на відсутність затвердженого державного бюджету США на той час. Закон передбачав виділення 12,3 мільярда доларів на військову та економічну допомогу Україні, що забезпечило стабільність підтримки з боку американської адміністрації навіть в умовах бюджетних обмежень.

По-третє, підписання «Закону про ленд-ліз на захист демократії в Україні 2022 року» [43] стало історичною подією, яка нагадала про аналогічну програму часів Другої світової війни. Закон про ленд-ліз дозволив

надавати Україні військову допомогу у формі позик та оренди без необхідності попередніх погоджень, що значно прискорило процес постачання озброєння та техніки. Це стало важливим інструментом для забезпечення оперативної та ефективної допомоги Україні в умовах триваючої війни.

Таким чином, початок війни між Україною та росією став наслідком тривалих геополітичних процесів, що вплинули на міжнародну безпеку. Геостратегічне положення України та прагнення до інтеграції в євроатлантичні структури зіткнулися з амбіціями росії, що призвело до ескалації конфлікту. Вирішальну роль у цьому зіграли США, які надали дипломатичну підтримку та запровадили економічні санкції проти агресора, демонструючи непохитність у захисті міжнародного порядку.

Реакція Сполучених Штатів на конфлікт в Україні стала ключовим фактором у формуванні стратегії міжнародної спільноти. США через активну підтримку обороноздатності України та посилення економічних заходів проти росії показали готовність захищати принципи суверенітету держав.

Американська політика у цьому конфлікті є важливим прикладом того, як світові гравці можуть впливати на баланс сил і стабільність у регіоні, формуючи майбутні тенденції у міжнародних відносинах.

2.2. Офіційна позиція США щодо вторгнення росії в Україну

Вторгнення росії в Україну в лютому 2022 року стало викликом для міжнародної спільноти, включно зі Сполученими Штатами, які відіграють одну з ключових ролей у підтримці міжнародного порядку. З самого початку війни Сполучені Штати однозначно засудили агресію росії, назвавши її грубим порушенням міжнародного права, зокрема принципів суверенітету та територіальної цілісності держав. Президент США Джо Байден наголосив, що Вашингтон не тільки вживатиме активних заходів для покарання

агресора, але й сприятиме обороні України та зміцненню її стійкості перед російською агресією [11].

Західні аналітики пояснюють російсько-українську війну через призму кількох ключових факторів, які визначають геополітичний контекст цієї агресії. По-перше, однією з головних причин, що спонукала кремль до початку повномасштабного вторгнення, є накопичене невдоволення розширенням НАТО на території, які раніше входили до сфери впливу Радянського Союзу. Кремль розглядає цей процес як пряму загрозу своїй безпеці, вбачаючи у вступі пострадянських країн до альянсу інструмент для обмеження власного впливу на міжнародній арені [37].

По-друге, зростаючий страх російського керівництва, зокрема владіміра путіна, полягає в тому, що Україна, інтегруючись у західні політичні та економічні структури, продовжує розвиватися як сучасна демократія західного зразка. Це створює серйозний виклик для авторитарної моделі управління, яка утвердилася в росії, оскільки успішний розвиток України міг би стати прикладом для наслідування для інших країн пострадянського простору. У результаті, зростає ймовірність підриву стабільності режиму в москві, що викликає гостре занепокоєння у кремлі.

Зупинімося докладніше на стратегічних аспектах, які пов'язані з вторгненням росії в Україну. Деякі додаткові зауваги щодо мотиваційних чинників кремля підтверджують, що російська агресія є не лише наслідком внутрішньої кризи, але й свідченням геополітичного протистояння між східними та західними моделями розвитку. Колишній радник з питань національної безпеки США Збігнєв Бжезінський ще на початку 1994 року наголошував на тому, що стабільна та незалежна Україна є критичним елементом у стримуванні російського впливу в регіоні. На його думку, Україна слугує противагою росії та забезпечує стабільність у східноєвропейському регіоні [38].

Основні переваги аналізу причин конфлікту через призму західної теорії полягають у тому, що вона враховує довготривалі геополітичні

процеси, які відбуваються після завершення холодної війни. Розглянувши поведінку кремля, можна припустити, що російсько-українська війна є частиною більшого конфлікту між різними системами політичного управління та безпековими блоками. З одного боку, росія намагається відновити контроль над колишніми радянськими республіками, зокрема через прямі військові дії.

З іншого боку, західні демократії, зокрема США та їхні союзники, підтримують інтеграційні процеси та розвиток демократичних інститутів в Україні, що стає фундаментальним викликом для авторитарного режиму в москві.

Реакцією на російське вторгнення в Україну 2022 року стало засудження з боку переважної більшості світових лідерів, причому деякі засудили особисто президента росії володимира путіна за санкціонування військових дій.

Деякі лідери держав схвалили вторгнення, а окремі побачили в ньому наслідок провокації НАТО. 13 країн (Венесуела, М'янма, Нікарагуа, Сирія, КНДР, Еритрея, Білорусь, Іран, Куба, Малі, Зімбабве, Буркіна Фасо, Центральноафриканська Республіка) підтримали Росію у вторгненні та звинувачують у цьому провокацію НАТО. Деякі країни, зокрема, Китай, Індія, ПАР та низка держав колишнього СРСР зайняли нейтральну позицію. (рис.2.1) [12].

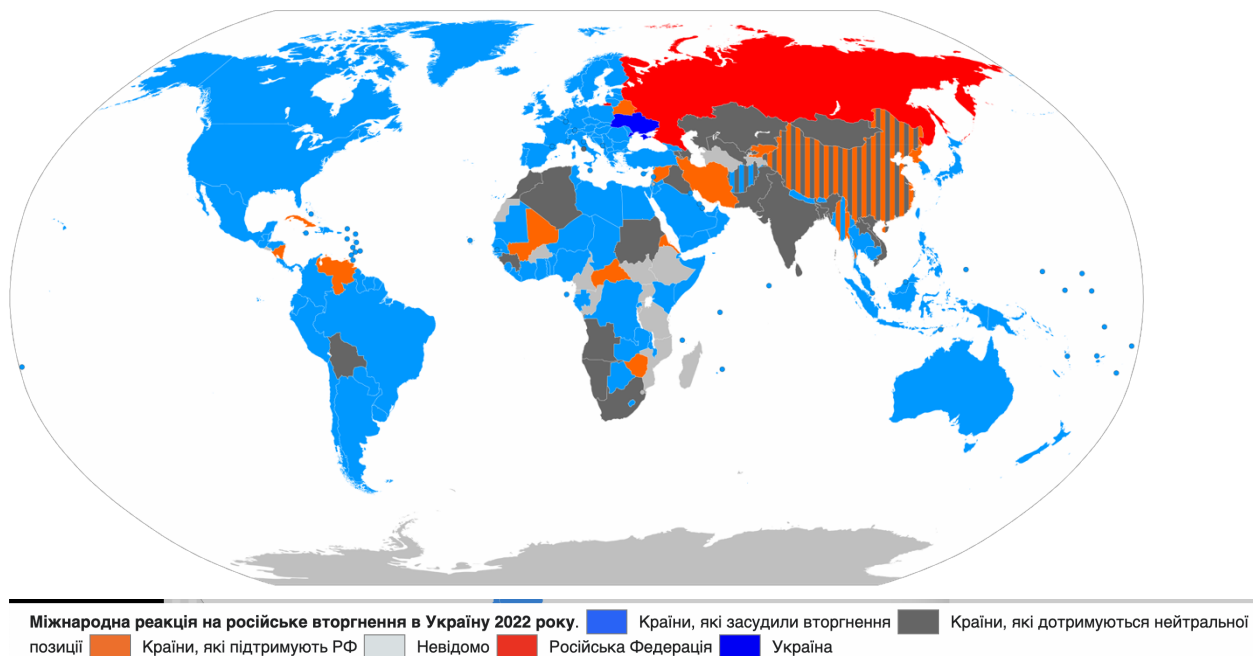

Рис.2.1. Міжнародна реакція на російське вторгнення в Україну 2022 року [12]

Відомо, вторгнення рф в Україну не стало для Сполучених Штатів несподіванкою та стало приводом для впровадження заздалегідь підготовлених санкційних механізмів, посилення загального тиску на росію та надання ще більш масштабної та різноманітної допомоги нашій державі. Вашингтон одразу запевнив Київ у цілковитій політичній підтримці та готовності допомагати українському народові в боротьбі з агресією. Фактично у перший день вторгнення був запроваджений пакет економічних санкцій проти рф, який охоплював значні експортні обмеження, санкції проти банку ВТБ, що володіє активами на суму 250 млрд дол., та обмеження на експорт високотехнологічної продукції на російську територію.

Перед початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну Сполучені Штати серйозно розглядали варіант евакуації президента України Володимира Зеленського, передбачаючи можливість швидкого падіння Києва під натиском російських військ. Західні сили готували план переміщення українського керівництва для створення уряду в екзилі. Такий підхід демонстрував підтримку Вашингтоном легітимності української влади та її

міжнародного визнання, підкріплюючи наміри захистити суверенітет України навіть у разі окупації її столиці. Це також свідчило про глибоке усвідомлення загроз, які російська агресія несе не тільки Україні, але й міжнародній системі загалом, зокрема щодо глобальної безпеки та правопорядку [62].

Однак, вже на ранніх етапах війни героїчний та несподівано ефективний опір з боку Збройних сил України змінив хід подій. Незважаючи на початкові прогнози багатьох західних аналітиків про можливу швидку окупацію Києва та інших великих міст, українська армія та цивільне населення продемонстрували виняткову здатність до захисту своєї держави. Це змусило Сполучені Штати переглянути свої стратегії та ухвалити рішення про суттєве збільшення обсягів військової допомоги, включно з постачанням сучасного озброєння та техніки. Важливим аспектом стало також прискорене надання розвідувальних даних і матеріально-технічної підтримки, що суттєво підвищило обороноздатність України і дозволило їй успішно протистояти агресії.

Окремо варто підкреслити, що ще до початку війни Сполучені Штати готували Україну до можливих сценаріїв тривалої російської агресії. В рамках доктрини ROC (Resistance Operating Concept), розробленої Пентагоном, українських громадян почали навчати методам організації цивільного та збройного спротиву в умовах можливої окупації [63]. Ця стратегія базувалася на довгостроковій підготовці до протидії навіть у випадку захоплення територій, забезпечуючи підтримку руху опору в таких умовах. Такі заходи виявилися важливими елементами у зміцненні стійкості української армії та суспільства загалом, що дозволило Україні залишитися боєздатною та мобілізованою навіть за умов постійної загрози з боку росії.

У медійному просторі, зокрема у статтях західних видань, обговорювалася можливість розвитку партизанської війни в Україні у разі окупації значних територій. Передбачалося, що Захід надаватиме підтримку українському руху опору, використовуючи досвід попередніх збройних конфліктів. Ця концепція була підтверджена на практиці, коли українські

сили почали здійснювати диверсії на окупованих територіях, зокрема на Кримському півострові та в прикордонних районах росії. Важливими символами стійкості української армії стали атаки на ключові російські об'єкти, як-от вибух на Керченському мосту. Ці дії продемонстрували здатність України ефективно протистояти агресії, завдаючи удари по критично важливих інфраструктурних об'єктах противника.

У період після 2022 року військова допомога Україні з боку Сполучених Штатів Америки ґрунтувалася на низці важливих нормативних документів, що визначали стратегічні пріоритети співпраці та підтримки України у контексті боротьби з російською агресією.

Першим і найбільш вагомим документом став «Закон про додаткові асигнування Україні на 2022 рік», який був підписаний президентом США Джо Байденом 21 травня 2022 року. Цей закон передбачає виділення надзвичайних коштів для надання військової допомоги Україні та реагування на виклики, пов'язані з російським вторгненням. Зокрема, передбачено фінансування в розмірі 40,1 мільярда доларів, що було спрямоване на забезпечення заходів у відповідь на російську агресію. Зупинімося докладніше на важливості цього акту: він є свідченням зобов'язання Сполучених Штатів щодо довготривалої підтримки України в умовах війни. По-перше, цей закон закріплює фінансові інструменти для здійснення оперативної допомоги, по-друге, він гарантує подальшу координацію військових зусиль, спрямованих на зміцнення українських оборонних спроможностей.

Деякі додаткові зауваги щодо «Закону про безперервні асигнування та додаткові асигнування Україні на 2023 рік» свідчать про важливість забезпечення військової підтримки навіть за умов відсутності затвердженого бюджету США на новий фінансовий рік. Цей документ став одним із ключових у підтримці України, оскільки дозволив уряду США продовжувати надавати фінансування на військові та фінансові потреби України протягом перехідного періоду. Одним із головних пунктів цього закону стало виділення

12,3 мільярда доларів для подальшої підтримки оборонних можливостей України, що є важливим аспектом довгострокової стратегії США щодо зміцнення міжнародної безпеки.

Окремо слід розглянути «Закон про ленд-ліз на захист демократії в Україні 2022 року» (*Ukraine Democracy Defense Lend-Lease Act of 2022*), який набув чинності 9 травня 2022 року. Цей закон є історичним, оскільки він відродив механізми, що були вперше запроваджені ще під час Другої світової війни для підтримки союзників США. Основні переваги цього механізму полягають у тому, що він значно спрощує бюрократичні процедури для передачі Україні військової техніки та зброї, дозволяючи надавати її в оренду або надавати допомогу з відстроченою оплатою. Ленд-ліз став символом солідарності Сполучених Штатів з Україною в боротьбі проти російської агресії та підтвердив важливість підтримки демократії на глобальному рівні.

Розглядаючи військову складову українсько-американських відносин після 2022 року, необхідно зазначити, що ці документи не лише створюють правову основу для надання військової допомоги, але й є частиною ширшої стратегії США щодо стримування агресії та зміцнення безпеки в Європі. Також варто звернути увагу на те, що наприкінці 2022 року Сполучені Штати значно розширили масштаби військової підтримки, що свідчить про усвідомлення США важливості української безпеки як складової європейської безпеки.

Отже, військова допомога США після 2022 року стала фундаментальним елементом підтримки українського опору, яка має чітку нормативну основу, закріплену в низці законодавчих актів, спрямованих на забезпечення довгострокової стабільності та безпеки України в умовах воєнної загрози.

26 лютого США виділили екстрений пакет допомоги розміром 600 млн доларів, 350 з яких було спрямовано на військові потреби України. Ще одним швидким рішенням адміністрації Байдена стало ембарго на імпорту російської нафти, газу та енергоносіїв, запроваджене 8 березня 2022 року. Президент

Байден зазначив, що цей крок матиме вплив і на економіку США, однак є необхідним та правильним з огляду на геополітичні реалії та моральну відповідальність перед Україною [13].

Вже 15 березня Сполучені Штати оголосили про надання нового пакету фінансової допомоги Україні на суму 13,6 млрд доларів, спрямованої на військові, гуманітарні та економічні потреби. Окрім цього, ухвалили рішення про прийняття до 100 000 українських громадян, які були змушені залишити батьківщину через війну. Вашингтон також забезпечує значну політичну підтримку українській державі. Особливо важливим став візит державного секретаря Ентоні Блінкена та міністра оборони Ллойда Остіна до Києва 25 квітня. Він мав надзвичайно високу політичну вагу, оскільки став першим візитом представників вищого керівництва США з початку повномасштабного вторгнення. У ході зустрічі було погоджено черговий пакет військової допомоги в розмірі 800 млн доларів [13].

Одразу після вторгнення росії гостро постало питання щодо надання Україні негайного захисту, зокрема від обстрілів з використанням авіації та крилатих ракет. Наявні засоби ППО виявилися недостатніми для повного забезпечення безпеки повітряного простору, тому уряд України закликав союзників допомогти у посиленні його оборони. Серед варіантів розглядалися можливості "закриття неба", тобто захисту повітряного простору силами авіації та ППО НАТО, а також передача систем протиповітряної оборони далекого радіусу дії. Перший варіант не був реалізований через ризик прямого зіткнення Сполучених Штатів з російськими силами, що могло б призвести до небезпечної ескалації. Обговорення другого варіанту триває, і надання систем ППО від НАТО залишається можливим у найближчій перспективі.

Незважаючи на обмеження в забезпеченні негайного захисту, військова підтримка США значно посилюється і обіцяє ще більше зростання. За даними Державного департаменту, поточна військова допомога складається з широкого спектра озброєння та обладнання, що вже є одним із найбільших

пакетів, які надавалися Україні з 2014 року. Пакет включає 7000 одиниць піхотного озброєння, 75 000 бронежилетів та шоломів, 11 вертольотів Mi-17, 200 бронетранспортерів M113, велику кількість комплексів Javelin та Stinger. Інформація про деякі постачання може бути оприлюднена пізніше через міркування безпеки. Очікується, що ці типи озброєнь матимуть значний вплив на перебіг війни [13].

Вторгнення росії на територію України спричинило значний суспільний резонанс у Сполучених Штатах, що виявилось в змінах громадської думки та зростанні підтримки України. Аналіз громадських настроїв, проведений на основі опитувань, свідчить про те, що американці стали значно більш критично ставитися до російської зовнішньої політики, а рівень підтримки нашої країни суттєво збільшився. Зокрема, збільшився відсоток американців, які сприймають Київ як стратегічного партнера та союзника, що демонструє загальну еволюцію політичних поглядів щодо конфлікту на пострадянському просторі. За даними інституту Brookings, більшість американців розглядають Україну як дружню державу, тоді як РФ усе частіше асоціюється з ворожою стороною. Така зміна в сприйнятті супроводжується також послабленням розбіжностей між прибічниками різних політичних сил у США щодо питання російсько-української війни. Якщо на початку конфлікту існували певні відмінності в позиціях демократів та республіканців, то з часом дедалі більше американців, незалежно від партійної приналежності, схилиються до підтримки жорсткіших заходів проти росії та визнання України важливим союзником [14].

Суспільна думка в США також схильна підтримувати чинну політику адміністрації президента Джоєфа Байдена щодо війни в Україні. Приблизно 49% опитаних респондентів вважають стратегію Білого дому ефективною, і хоча серед республіканців та демократів існують певні відмінності у ставленні до окремих аспектів цієї політики, у питаннях загальної підтримки України відзначається значна єдність. Важливим аспектом залишається питання відправлення американських військових до України: більшість

респондентів, а саме 65%, виступають проти безпосередньої участі військових сил США у конфлікті, що вказує на обережне ставлення суспільства до ризику прямого зіткнення з російською стороною. Водночас значна кількість американців підтримують ідею запровадження безпольотної зони над українською територією як спосіб посилення обороноздатності Києва без участі наземних військових сил. Крім того, американці демонструють готовність йти на економічні жертви, пов'язані з санкціями проти росії, приймаючи можливі наслідки у вигляді підвищення цін на енергоносії та уповільнення економічного зростання [14].

Не тільки уряд США та широке коло громадян продемонстрували підтримку України після вторгнення росії, але й Конгрес відіграв ключову роль у цьому процесі. Важливо зазначити, що рішення про виділення коштів для України, як і запуск програми ленд-лізу, не можуть бути реалізовані без схвалення парламентарів. Незважаючи на наявність внутрішніх суперечностей між політичними партіями, загальний курс щодо протидії кремлівській агресії залишається незмінним. Водночас між республіканцями та демократами існують розбіжності в оцінці дій адміністрації Джо Байдена. Республіканці часто звинувачують чинного президента в неефективності зовнішньої політики, вказуючи на невдачі у виведенні військ з Афганістану та недостатньо жорстку позицію щодо росії, яка, на їхню думку, і дозволила розпочати повномасштабну агресію. У свою чергу, демократи критикують політику колишнього президента Дональда Трампа, наголошуючи на його м'якому підході до України та згадуючи спробу імпічменту через телефонну розмову з Володимиром Зеленським, що вказує на проблеми у відносинах США з Києвом у попередній період.

Отже, підтримка України з боку Сполучених Штатів після початку російської агресії є масштабною та продовжує посилюватися. Особливо варто виділити військову та фінансову допомогу, яка є критично важливою для обороноздатності України. Заздалегідь підготовлені стратегічні кроки Вашингтона дозволили оперативно розгорнути механізми підтримки,

зокрема, постачання озброєння та матеріально-технічних засобів. Така швидка реакція США допомогла суттєво підвищити ефективність українських збройних сил у протистоянні агресору.

Крім того, масштаб фінансової допомоги, виділеної Вашингтоном, сприяє стабілізації економічної ситуації в Україні, забезпечуючи необхідні ресурси для продовження війни та відновлення інфраструктури, зруйнованої внаслідок бойових дій.

РОЗДІЛ 3.

ВІЙСЬКОВО-ЕКОНОМІЧНА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ СПОЛУЧЕНИМИ ШТАТАМИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

3.1. Військова допомога Україні: обсяги та ключові форми

Одним з найважливіших аспектів міжнародної підтримки України в умовах російсько-української війни стала масштабна військова допомога, яка надається низкою держав, зокрема Сполученими Штатами Америки та країнами-членами НАТО. Військова допомога включає широкий спектр як матеріально-технічних ресурсів, так і інтелектуально-консультативної підтримки, що дозволяє Збройним силам України ефективно протистояти агресору. Важливим елементом цієї підтримки стало постачання сучасних зразків озброєння, систем зв'язку, супутникових технологій, а також надання розвідувальної інформації в режимі реального часу. Дана форма міжнародного втручання дозволяє зберігати баланс сил та уникати прямого військового конфлікту з росією, забезпечуючи при цьому зміцнення обороноздатності України.

Військова допомога США Україні нині є найбільшою в історії і надається прискорено з метою зменшення експансіоністських намірів росії, а також -сприяння подальшій міжнародній безпеці. Головним мотивом надання військової допомоги США Україні також є беззаперечне право України на свій захист. Відповідно до своєї зовнішньополітичної стратегії США, в якій стверджується їх глобальна роль у світі, США розглядають росію, як свого найбільшого геополітичного ворога і наданням військової допомоги Україні прагнуть максимально її послабити [16].

У науковій літературі немає уніфікованого визначення поняття «військової допомоги». Найпоширенішим визначенням військової допомоги є її розуміння як допомоги країні-союзнику чи партнеру в оборонних зусиллях або для збереження контролю над власною територією. Деякі країни

отримують військову допомогу для боротьби з повстанцями. З цією метою військова допомога може надаватися у формі кредитів для закупівлі зброї та обладнання у країни-донора.

Найбільш доцільним є визначення військової допомоги як форма військової співпраці, що використовується з метою зміцнення оборони держав, які не в змозі самостійно забезпечити власну безпеку або захистити свої геополітичні інтереси і передбачає міждержавну допомогу для військових на безоплатній або пільговій основі [17].

Одразу після початку неспровокованої та агресивної військової інтервенції росії в Україну в лютому 2022 року, міжнародне співтовариство швидко відреагувало на цю загрозу світовому порядку. Було створено Контактну групу з питань оборони України, до якої увійшли представники понад 40 країн. Метою цієї групи стало сприяння у забезпеченні військових потреб Києва та розгляд запитів України щодо оборонної підтримки [15].

Створення Контактної групи з надання військової допомоги Україні є яскравим прикладом реалізації принципів колективної безпеки та міжнародної солідарності в умовах збройного конфлікту. Дана ініціатива демонструє ефективність багатосторонніх підходів до вирішення глобальних викликів, що відповідає ключовим постулатам ліберальної школи в міжнародних відносинах. У межах цього формату країни об'єднали свої зусилля для протидії агресивній політиці Російської Федерації, яка порушила основоположні норми міжнародного права та принципи, закладені в Статуті Організації Об'єднаних Націй [18].

Для забезпечення ефективної координації процесу постачання озброєнь Україні було створено Об'єднаний координаційний центр, який розміщується у Штутгарті, Німеччина. Цей центр відіграє ключову роль у впорядкуванні потоків озброєння, наданих різними державами, та організації навчання українських військових фахівців. Інституціоналізація процесу допомоги на такому рівні підкреслює важливість структури та злагодженості в реалізації

міжнародних ініціатив, що дозволяє забезпечити оперативність і ефективність надання допомоги у таких масштабах [19].

Щомісяця на військовій базі "Рамштайн" у Німеччині відбуваються зустрічі представників країн-учасниць Контактної групи, де обговорюються стратегічні питання підтримки України в її боротьбі проти агресії. Ці регулярні наради є свідченням високого рівня міжнародної координації та спільної відданості зміцненню колективної безпеки. Вони також вказують на готовність міжнародної спільноти протистояти дестабілізаційним діям росії та підтверджують стратегічну важливість України для світового порядку, заснованого на міжнародному праві та принципах суверенітету.

Президент США Джо Байден 25 лютого 2022 року, одразу після початку повномасштабної агресії Росії, підписав спеціальний меморандум про виділення 600 мільйонів доларів на допомогу Україні, з яких 350 мільйонів доларів були спрямовані на військові потреби. Це швидке реагування підкреслює стратегічне значення України для Сполучених Штатів, а також їхню рішучість протистояти експансіоністським намірам росії. У подальшому президент Байден звернувся до Конгресу з проханням погодити додатковий пакет військової допомоги в розмірі 6,4 мільярда доларів. Під час обговорення у Сенаті ця сума була збільшена до 13,6 мільярда доларів, що свідчить про широку підтримку України серед американських законодавців [19].

Згодом, 10 березня, Конгрес прийняв "Допоміжний акт щодо України" (Ukraine Supplemental Appropriations Act), який дозволив збільшити обсяг військових поставок до 3,5 мільярда доларів, що президент міг здійснювати на власний розсуд. У квітні 2022 року Конгрес США схвалив Закон про ленд-ліз для оборони демократії України (Ukraine Democracy Defense Lend-Lease Act), що дозволив надавати військову допомогу з відстроченою оплатою, суттєво спрощуючи бюрократичні процедури. Це дало можливість надавати зброю без додаткових звернень до Конгресу, що значно пришвидшило процес підтримки. Ленд-ліз став символом рішучої підтримки США України,

нагадуючи про аналогічний механізм допомоги під час Другої світової війни. Одночасно було прийнято "Додатковий допоміжний акт щодо України" (Additional Ukraine Supplemental Appropriations Act), який ще більше спростив процедуру фінансування військових поставок [20].

З точки зору теорії міжнародних відносин, дії США можна розглядати як реалізацію принципів стримування та балансування сил. Агресивна політика росії підриває стабільність міжнародної системи та загрожує безпеці не лише України, але й усього євроатлантичного простору. Тому США, як провідна світова держава, активно залучені до підтримки України, що відповідає їхнім національним інтересам та глобальним зобов'язанням. Підтримка України також відповідає ліберальним цінностям США, таким як демократія, права людини та верховенство права. Протидія агресивним та авторитарним діям росії сприяє зміцненню цих цінностей на міжнародній арені. Крім того, це демонструє, що міжнародне співтовариство не терпить порушень суверенітету та територіальної цілісності держав.

При цьому, важливо розглянути, що агресія з боку росії створює небезпечні прецеденти, які можуть спровокувати подібні дії з боку інших країн, посилюючи дестабілізацію в різних регіонах світу. Військова допомога, яку США та інші західні держави надають Україні, не лише має практичне значення, але й носить символічний характер. Вона демонструє солідарність міжнародної спільноти з українським народом, підтримуючи його прагнення до свободи та незалежності.

Таким чином, заходи, вжиті США та їхніми союзниками у відповідь на агресію росії проти України, мають важливе значення для зміцнення міжнародної безпеки та стабільності. Вони відображають взаємозв'язок між національними інтересами держав та їхньою відповідальністю за підтримку міжнародного правопорядку. Подальша підтримка України є критично важливою для протидії деструктивним діям росії та зміцнення принципів, на яких базується сучасна система міжнародних відносин.

Одразу після підписання Закону про ленд-ліз, у Вашингтоні було запропоновано новий пакет військової допомоги, який збільшив загальну суму до 33 мільярдів доларів, а згодом — до 40 мільярдів доларів, з яких понад 20 мільярдів спрямували на сучасне озброєння. При цьому, додатково було виділено ще 11 мільярдів на фонди для директивних поставок за рішенням президента США. Разом з тим, така фінансова підтримка свідчить про рішучість США щодо стримування Росії в рамках європейської безпеки. Врешті, ця безпрецедентна сума була затверджена Палатою представників 11 травня 2022 року, хоча 57 республіканців висловили занепокоєння щодо витрат та внутрішніх економічних пріоритетів [21].

Зупинімося на тому, що після обговорення в Сенаті 19 травня 2022 року цей пакет також був затверджений, попри протидію з боку 11 сенаторів-республіканців. Разом з тим, широке двопартійне схвалення підкреслює консенсус у політичних колах США щодо необхідності підтримки України. По-перше, це підкреслює стратегічне значення України у європейському контексті, по-друге, це свідчить про готовність США до довгострокової підтримки боротьби проти агресії росії [22].

США послуговуються відповідними програмами, за допомогою яких надходить військове фінансування до інших країн, України також і, які надають іноземним державам військову та пов'язану з нею допомогу, а також безпосередньо та опосередковано здійснюють поставки зброї. З поміж них наступні [24]:

- Програма зовнішнього військового фінансування (Foreign Military Financing (FMF)), яка надає гранти на придбання оборонного обладнання США, послуг і навчання.

- Підтримка миротворчих операцій (РКО), що надає добровільну підтримку міжнародній миротворчій діяльності. Програма передбачає надання фінансування міжнародних операцій та навчання поза межами ООН у відповідь на кризу в окремій країні.

– Програма міжнародної військової освіти та підготовки (IMET), яка пропонує військову підготовку на грантовій основі для іноземних військових. Доцільно звернути увагу й на такі програми: Регіональна програма стипендій з питань боротьби з тероризмом (CTFP); Фонд підтримки економіки (ESF); Програма військової допомоги (MAP); Допомоги у боротьбі з наркотиками; Програми нерозповсюдження, боротьби з тероризмом, розмінування та пов'язані програми; Допомоги незалежним державам колишнього Радянського Союзу (FSA).

В умовах протистояння України збройній агресії росії міжнародну допомогу варто розглядати як «відносини між народами і країнами, що виражаються у сприянні Україні забезпечувати реалізацію національних інтересів, у тому числі, надавати відсіч збройній агресії, що виявляється у наданні матеріальної та нематеріальної підтримки Україні через відповідні державні інституції (центральні органи виконавчої влади)» [26, с. 54].

Надання Сполученими Штатами військової допомоги Україні відбувається через низку стратегічних програм, які покликані зміцнити обороноздатність країни у протистоянні російській агресії. Розглянемо детальніше основні з них, зокрема:

По-перше, програма *Foreign Military Financing* (FMF) виступає ключовим механізмом підтримки України з боку США. Основною метою цієї ініціативи є надання фінансової допомоги, яка використовується для закупівлі військової техніки, майна та відповідних послуг союзників Сполучених Штатів. Ця програма дозволяє Україні оперативно підвищувати власну обороноздатність шляхом модернізації збройних сил та отримання сучасних технологій, необхідних для протидії агресору. Завдяки цьому, реалізація цієї програми є важливим елементом для зміцнення стійкості української армії перед зовнішніми загрозами [27].

По-друге, важливо зупинитися докладніше на програмі *European Reassurance Initiative* (ERI), яка була започаткована в червні 2014 року за ініціативи президента США Барака Обами. Основна мета цієї програми

полягає у забезпеченні безпеки європейських країн шляхом збільшення присутності американських військових сил у регіоні. Ця ініціатива дозволяє не лише зміцнювати оборонний потенціал Європи, але й активно сприяти розвитку безпекових механізмів у країнах, які зазнають загроз від Росії. У цьому контексті особливо важливо підкреслити, що участь України в цій програмі є підтвердженням стратегічної ролі країни у забезпеченні стабільності в європейському регіоні [28].

По-третє, необхідно звернути увагу на *Ukraine Security Assistance Initiative* (USAI), яка займає окреме місце у системі американської допомоги Україні [29]. Ця програма, яка фінансується Міністерством оборони США, спрямована на підвищення спроможності Збройних сил України ефективніше захищатися від російської агресії. Основні переваги цієї програми полягають у забезпеченні необхідного навчання українських військових, наданні сучасного військового обладнання та наданні консультативної допомоги. Надалі, в подальшому, програма USAI відіграватиме ключову роль у розвитку військової стратегії України, зокрема у посиленні її здатності чинити опір загрозам з боку росії.

Отже, з одного боку, ці програми слугують важливим механізмом фінансової та технічної підтримки, з іншого — вони підтверджують зобов'язання США щодо підтримки України як стратегічного партнера.

Слід також зазначити, що співробітництво у сфері безпеки і оборони України та США здійснюється в рамках триєдиного завдання Сил оборони України, а саме: 1) стримування російської агресії та створення умов для відновлення територіальної цілісності України; 2) реформування оборонної сфери відповідно до принципів та стандартів НАТО; 3) імплементація закріпленого в Конституції України та Стратегії національної безпеки України прагнення України бути членом ЄС та НАТО. В цьому аспекті зазначимо, що Україні надано статус Партнера НАТО з розширеними можливостями [30].

У період після 2022 року військова допомога Україні з боку Сполучених Штатів Америки ґрунтувалася на низці важливих нормативних документів, що визначали стратегічні пріоритети співпраці та підтримки України у контексті боротьби з російською агресією.

Першим і найбільш вагомим документом став «Закон про додаткові асигнування Україні на 2022 рік», який був підписаний президентом США Джо Байденом 21 травня 2022 року. Цей закон передбачає виділення надзвичайних коштів для надання військової допомоги Україні та реагування на виклики, пов'язані з російським вторгненням. Зокрема, передбачено фінансування в розмірі 40,1 мільярда доларів, що було спрямоване на забезпечення заходів у відповідь на російську агресію. Зупинімося докладніше на важливості цього акту: він є свідченням зобов'язання Сполучених Штатів щодо довготривалої підтримки України в умовах війни. По-перше, цей закон закріплює фінансові інструменти для здійснення оперативної допомоги, по-друге, він гарантує подальшу координацію військових зусиль, спрямованих на зміцнення українських оборонних спроможностей.

Деякі додаткові зауваги щодо «Закону про безперервні асигнування та додаткові асигнування Україні на 2023 рік» свідчать про важливість забезпечення військової підтримки навіть за умов відсутності затвердженого бюджету США на новий фінансовий рік. Цей документ став одним із ключових у підтримці України, оскільки дозволив уряду США продовжувати надавати фінансування на військові та фінансові потреби України протягом перехідного періоду. Одним із головних пунктів цього закону стало виділення 12,3 мільярда доларів для подальшої підтримки оборонних можливостей України, що є важливим аспектом довгострокової стратегії США щодо зміцнення міжнародної безпеки.

Окремо слід розглянути «Закон про ленд-ліз на захист демократії в Україні 2022 року» (*Ukraine Democracy Defense Lend-Lease Act of 2022*), який набув чинності 9 травня 2022 року. Цей закон є історичним, оскільки він

відродив механізми, що були вперше запроваджені ще під час Другої світової війни для підтримки союзників США. Основні переваги цього механізму полягають у тому, що він значно спрощує бюрократичні процедури для передачі Україні військової техніки та зброї, дозволяючи надавати її в оренду або надавати допомогу з відстроченою оплатою. Ленд-ліз став символом солідарності Сполучених Штатів з Україною в боротьбі проти російської агресії та підтвердив важливість підтримки демократії на глобальному рівні.

Розглядаючи військову складову українсько-американських відносин після 2022 року, необхідно зазначити, що ці документи не лише створюють правову основу для надання військової допомоги, але й є частиною ширшої стратегії США щодо стримування агресії та зміцнення безпеки в Європі. Також варто звернути увагу на те, що наприкінці 2022 року Сполучені Штати значно розширили масштаби військової підтримки, що свідчить про усвідомлення США важливості української безпеки як складової європейської безпеки.

Отже, військова допомога США після 2022 року стала фундаментальним елементом підтримки українського опору, яка має чітку нормативну основу, закріплену в низці законодавчих актів, спрямованих на забезпечення довгострокової стабільності та безпеки України в умовах воєнної загрози.

Зазначимо, що від початку російського вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року, Конгрес США ухвалив три пакети допомоги Україні, загальна сума яких становить 68 мільярдів доларів [23]:

1-й пакет березні 2022 року (13,6 мільярда доларів), в який було включено асигнувань у 1,5 трильйона доларів на 2022 фінансовий рік;

2-й пакет у травні 2022 року (40 мільярдів доларів), який містив основну частину допомоги, був окремим законопроектом;

3-й пакет у вересні 2022 року (13,7 мільярда доларів) був доданий до активної резолюції. Він був розроблений для надання допомоги до грудня, коли Конгрес розглядатиме законопроекти про асигнування на весь рік.

Військова допомога, яку Сполучені Штати Америки надають Україні складається з чотирьох основних компонентів, кожен з яких має своє стратегічне значення.

По-перше, короткострокова військова підтримка, яка оцінюється у 17 мільярдів доларів, є одним із найбільш важливих аспектів допомоги. Вона включає передачу озброєння, як від самих США, так і через закупівлі в союзників. Окрім постачання зброї, короткострокова підтримка охоплює також навчання українських військових і обмін розвідданими, що значно підвищує оперативні можливості України у протидії російській агресії. Основна частина фінансування надходить через Українську ініціативу сприяння безпеці (USAI), яка виступає в ролі переказного рахунку, через який здійснюється фінансування військового обладнання для України. Важливо відзначити, що фінансові ресурси покривають саме витрати на заміну відправленого обладнання, а не на нові поставки, що зумовлює певну затримку у забезпеченні додаткового військового обладнання [44].

По-друге, довгострокова військова підтримка, яка складає 10,4 мільярда доларів, передбачає закупівлю нових зразків озброєння, здебільшого в США, але також і в інших країнах. Однак, через необхідність виготовлення цього обладнання, виникає затримка у його постачанні. Саме ці затримки інколи призводять до плутанини у заявах Міністерства оборони США, де стверджується про передачу певного озброєння Україні, хоча на практиці його виготовлення ще триває [44].

По-третє, військові операції США, що фінансуються у розмірі 9,6 мільярда доларів, спрямовані на забезпечення додаткових військових розгортань в Європі. Навесні Сполучені Штати відправили близько 18 тисяч військовослужбовців для посилення оборони та стримування російської агресії на європейському континенті. Ці військові розгортання перевищили заплановані витрати Міністерства оборони США, що свідчить про масштабність та важливість заходів, спрямованих на підтримку регіональної безпеки [44].

Після початку неспровокованої та незаконної військової агресії Росії проти України в лютому 2022 року, Сполучені Штати Америки значно посилили військову підтримку Києва. У перші тижні після вторгнення Вашингтон суттєво збільшив постачання в Україну переносних протитанкових ракетних комплексів Javelin, кількість яких зросла майже до 9 тисяч одиниць. Ці високоточні системи стали ключовим фактором у стримуванні наступу російських бронетанкових підрозділів, які намагалися захопити стратегічно важливі території. Додатково до Javelin, Україна отримала 14 тисяч інших протитанкових систем, що значно підвищило її оборонні можливості проти бронетехніки агресора.

Сполучені Штати також надали Україні 1600 переносних зенітно-ракетних комплексів Stinger, які стали ефективним засобом протидії російській авіації та безпілотним літальним апаратам, що використовувалися для атак на цивільну інфраструктуру та позиції Збройних Сил України. Постачання тисяч безпілотників Switchblade та Phoenix Ghost дало можливість українським військам здійснювати високоточні удари по позиціях противника, а також проводити розвідувальні операції в режимі реального часу. Крім того, США передали Україні понад сотню гаубиць, сотні бронетранспортерів (БТР) і бойових машин піхоти (БМП), а також радіолокаційні установки для систем протиповітряної та протиракетної оборони, що суттєво зміцнило обороноздатність країни [53].

З точки зору теорії міжнародних відносин, такі дії США можна розглядати як прояв політики балансування сил та стримування агресора. Реалістичний підхід підкреслює важливість військової потужності та союзницьких зобов'язань у забезпеченні національної безпеки. Підтримка України з боку США спрямована на протидію дестабілізаційним діям Росії, яка порушує міжнародне право та підриває основи європейської безпеки. Це також відповідає ліберальним ідеям про необхідність підтримки демократії та захисту прав людини, адже Україна є суверенною державою, що прагне інтеграції в європейські та євроатлантичні структури.

Також, загальна підтримка Міністерства оборони, на яку було виділено 1,2 мільярда доларів, включає широкий спектр заходів. Частина з них лише частково пов'язана з безпосередньою підтримкою України, але головна мета цього фінансування полягає у підготовці Міністерства оборони США до можливих майбутніх конфліктів. Важливо, що ці заходи спрямовані на довготривалу стратегію підвищення обороноздатності як США, так і союзників, враховуючи загрози, що постають у зв'язку з агресією росії [44].

Разом з тим, розглянувши ключові елементи наданої військової допомоги, необхідно зазначити, що ці програми мають не лише безпосередній вплив на ситуацію в Україні, але й покликані зміцнити європейську та глобальну безпеку, стримуючи агресію росії.

Попри це, на думку військово-політичного експерта М. Бергмана, треба розуміти, що поки російські збройні сили не розпадуться чи не зміниться політичний режим у росії, Україні доведеться продовжувати озброюватися, щоб далі воювати, або рекапіталізувати та модернізувати свою армію аби підготуватися до можливої російської агресії в майбутньому. Україні також потрібно постійно поповнювати боєприпаси, рекапіталізувати свої сили західним обладнанням, адже західні танки, які відправляються в Україну, зазнають втрат і потребуватимуть заміни. Це вимагає постійної участі та поповнення запасів з боку США [45].

Таким чином, військова допомога Україні, надана США та їхніми союзниками, відіграє вирішальну роль у підтримці обороноздатності країни в умовах агресії з боку фр. Від початку російського вторгнення в 2022 році, Сполучені Штати неодноразово ухвалювали пакети допомоги, які включають як короткострокову, так і довгострокову військову підтримку, а також фінансування військових операцій та підготовку оборонних систем до майбутніх конфліктів. Ця допомога охоплює широкий спектр заходів, від постачання зброї та навчання військових до реалізації програм модернізації та рекапіталізації армії, що є важливим елементом стратегії безпеки як України, так і США.

Водночас військова підтримка не лише зміцнює оборонні позиції України, але й має більш широке стратегічне значення для стабільності європейської та глобальної системи безпеки. Підтримка Сполучених Штатів спрямована на стримування агресивної політики росії та зміцнення демократичних цінностей у світі. Відповідно, співпраця між Україною та США у військовій сфері стає критично важливою для захисту суверенітету та територіальної цілісності України, а також для забезпечення миру та стабільності на міжнародній арені.

3.2. Основні країни-донори та форми допомоги

Сполучені Штати Америки надавали озброєння Україні переважно на основі виділених грантів, що суттєво зменшувало фінансове навантаження на український бюджет у часи активного протистояння агресії росії. Такий підхід відображає стратегічну політику США щодо підтримки України як важливого партнера в стримуванні експансіоністських амбіцій росії, яка грубо порушує міжнародні норми та підриває стабільність у європейському регіоні [46].

Значні субсидії також надавали Великобританія, Німеччина та Норвегія, демонструючи солідарність з Україною та усвідомлення небезпеки, яку становить агресивна політика росії для європейської безпеки. Водночас, європейські інституції загалом, а також такі країни, як Франція, Японія та Канада, забезпечували військову допомогу Україні через кредити, що підлягали подальшому відшкодуванню. Це створювало додаткове фінансове навантаження на український бюджет, вже виснажений через війну, розв'язану росією [47].

Серед європейських країн найбільше військової допомоги Україні надали Великобританія, Польща, Німеччина та країни Балтії—Естонія, Латвія, Литва. Їхня активна підтримка зумовлена історичними побоюваннями щодо агресивних дій Росії та прагненням зміцнити колективну безпеку в регіоні. З точки зору теорії міжнародних відносин, це відображає принципи

колективної безпеки та балансування сил, де держави об'єднуються проти спільної загрози [48].

Сполучені Штати активно переконували своїх союзників, які раніше отримували зброю від Радянського Союзу, передати її Україні. Це стратегічне рішення мало на меті швидко забезпечити українські Збройні сили знайомими видами озброєння для ефективного протистояння російській агресії. Такий підхід США підкреслює їхню лідерську роль у міжнародній системі та прагнення консолідувати зусилля союзників у протидії агресивній політиці Росії.

Окрім європейських держав, до постачання озброєння долучилися такі країни, як Судан, Пакистан, Нова Зеландія та Австралія. Їхня участь свідчить про глобальне усвідомлення загрози, яку становить Росія для міжнародної безпеки, та про підтримку України як форпосту в боротьбі за демократичні цінності та суверенітет [49].

Лише кілька країн ЄС, Угорщина, Австрія, Кіпр та Мальта, не брали участі в постачанні зброї, але надавали гуманітарну допомогу, медичне обладнання, ліки та захисне спорядження для цивільних служб. Їхня стримана позиція може бути пояснена внутрішніми політичними факторами та економічними зв'язками, але водночас вона викликає критику за недостатню підтримку України в її боротьбі проти російської агресії [50].

Багато країн інших регіонів світу, таких як Індія, Китай, Сінгапур, Південна Корея, Індонезія, В'єтнам, ОАЕ, Ізраїль, Кувейт, Грузія, Азербайджан, Казахстан, Узбекистан, Туркменістан, Бразилія, Аргентина та Чилі, утрималися від постачання Україні летальної зброї, обмежившись гуманітарними поставками. Це може бути пов'язано з їхніми геополітичними інтересами, економічними зв'язками з Росією або прагненням уникнути конфронтації з агресором. З точки зору міжнародних відносин, така позиція може розглядатися як прояв політики невтручання або прагматичного нейтралітету, але вона також ставить під питання їхню відданість принципам міжнародного права та колективної безпеки [51].

Політика США щодо України в контексті російсько-української війни відображає як реалістичні, так і ліберальні теорії міжнародних відносин. З одного боку, надання значної військової допомоги на грантовій основі підсилює баланс сил на користь України, стримуючи агресивні дії Росії та запобігаючи подальшій дестабілізації регіону. З іншого боку, це демонструє підтримку демократичних цінностей, суверенітету та територіальної цілісності держави, що відповідає ліберальним ідеям міжнародної співпраці та колективної безпеки.

Активна участь США у консолідації міжнародної підтримки України свідчить про їхню лідерську позицію у світовій політиці та прагнення зберегти міжнародний порядок, заснований на правилах. Це особливо важливо в умовах, коли росія демонструє зневагу до міжнародних норм, порушує права людини та вдається до агресії проти суверенної держави. Дії Росії суперечать принципам Статуту ООН та інших міжнародних договорів, що вимагає рішучої реакції з боку міжнародного співтовариства [52].

Отже, надання військової допомоги Україні з боку США та їхніх союзників є ключовим елементом у протидії агресивній політиці Росії та зміцненні міжнародної безпеки. Це підкреслює важливість солідарності держав у захисті суверенітету та демократичних цінностей, а також необхідність колективних зусиль для підтримки міжнародного правопорядку. Подальший аналіз цих процесів є важливим для розуміння сучасних тенденцій у міжнародних відносинах та формування ефективних стратегій протидії державам, які порушують міжнародні норми та загрожують глобальній стабільності.

Варто зазначити, що ще до лютого 2022 року Велика Британія активно підтримувала Україну. Лондон відправив 2 тисячі легких протитанкових ракетних комплексів NLAW (Next Generation Light Anti-tank Weapon), розроблених спільно зі Швецією. Ці системи стали важливим засобом у стримуванні російських танкових атак, особливо в міських умовах. Окрім США та Великої Британії, протитанкові озброєння постачали Україні також

Франція, Італія, Швеція, Іспанія, Норвегія, Бельгія, Люксембург та інші країни [54].

У постачанні артилерії брали участь США, Велика Британія, Греція, Італія, Норвегія, Швеція, Нідерланди, Португалія, Польща, Литва та Австралія. Надання артилерійських систем і боєприпасів суттєво підвищило вогневу міць Збройних Сил України, дозволяючи ефективно протидіяти російським військам. Окрім них, боєприпасами забезпечували Україну також Болгарія, Туреччина, Судан, Пакистан та інші країни, що підкреслює глобальну підтримку України в її боротьбі проти агресора [54].

Бронетранспортери та бойові машини піхоти (БМП) постачали США, Велика Британія, Франція, Данія, Австралія, Німеччина, Норвегія, Італія, Іспанія, Португалія, Греція, Литва та Канада. Ця техніка дозволила українським військам підвищити мобільність та захищеність особового складу, що є критичним у веденні сучасних бойових дій. Інші броньовані автомобілі постачали США, Нідерланди, Словенія та Чехія, доповнюючи парк військової техніки України [55].

Після початку російської агресії прем'єр-міністр Великої Британії Борис Джонсон оголосив про додаткове постачання Україні контрбатареєвих радарів, приладів нічного бачення та засобів для подавлення GPS-сигналів на суму 300 мільйонів фунтів стерлінгів. Ці системи значно покращили спроможності України виявляти та нейтралізувати російські артилерійські та ракетні загрози. Під час свого другого візиту до Києва в червні, Джонсон оголосив про передачу Україні берегових протикорабельних ракетних комплексів Naagroon, які також почали постачати з Данії. Це посилило оборону України на Чорному морі та зменшило можливості Росії щодо морської блокади українських портів [56].

Влада Німеччини, яка до лютого 2022 року відмовлялася постачати зброю Україні та не дозволяла іншим країнам передавати озброєння німецького виробництва, після початку російської агресії переглянула свою позицію. Берлін дозволив Нідерландам та Естонії передавати Україні зброю

німецького виробництва. Німеччина також заявила, що сама відправить Україні 1000 протитанкових ракет і 500 протиповітряних систем Stinger [57]. Ця зміна політики відображає усвідомлення Німеччиною серйозності загрози, яку становить Росія для європейської безпеки, та необхідності підтримки України.

Паралельно Німеччина виділила додатково 100 мільярдів євро на зміцнення власної національної оборони. Таким чином, вперше військовий бюджет Німеччини перевищив 2% від її ВВП, чого Сполучені Штати давно домагалися від своїх союзників по НАТО. Це свідчить про перегляд Німеччиною своєї оборонної політики в умовах зростаючої загрози з боку Росії. Проте Берлін заявив, що утримуватиметься від односторонніх дій у постачанні зброї, що викликало критику як усередині країни, так і за кордоном. Деякі експерти вважають, що така обережність може послабити колективні зусилля у стримуванні російської агресії [57].

Ізраїль не постачав Україні зброю, що спричинило жорстку критику з боку українського керівництва та західних політичних експертів. Така позиція Ізраїлю може бути пов'язана з прагненням зберегти відносини з Росією в контексті близькосхідної політики. Проте Ізраїль надавав Україні розвідувальні дані, системи радіоелектронної боротьби та допомагав у створенні системи раннього оповіщення, що також є важливим внеском у підвищення обороноздатності України [58].

Туреччина продала Україні нову партію ударних безпілотників Bayraktar TB-2, які вона постачала ще до початку війни, а також наприкінці 2022 року подарувала корвет. Російські протести щодо цих безпілотників були відхилені Туреччиною, оскільки постачанням займалася приватна компанія Baykar, а не держава [59]. Це підкреслює складність міжнародних відносин, де держави можуть використовувати приватні компанії для реалізації зовнішньополітичних цілей. Безпілотники також постачали США, Велика Британія, Польща, Данія, Естонія, Японія та Тайвань, що свідчить про глобальну підтримку України в її боротьбі проти агресора.

Щодо питання постачання важкого озброєння Україні, рішення саміту НАТО в березні 2022 року не надавати Києву танки та літаки викликало значну критику з боку президента Зеленського. 27 березня він закликав західні країни надати Україні хоча б 1% від усіх танків і літаків НАТО, підкреслюючи необхідність термінової допомоги для стримування російської агресії. Ця ситуація відображає те, що підтримка України з боку НАТО була недостатньою на початкових етапах війни, що викликало побоювання про недостатню реакцію Альянсу на масштабність російської загрози.

Особливо важливою стала дискусія щодо можливості постачання Україні винищувачів. Навесні 2022 року Польща оголосила про намір передати Україні багатоцільові винищувачі МіГ-29 через авіабазу Ramstein у Німеччині. Однак США відмовилися схвалити цей крок, посиляючись на побоювання, що росія може сприйняти це як ескалацію і відповісти агресивнішими діями, що може призвести до повномасштабного конфлікту між росією та НАТО. Водночас з'являлися повідомлення про плани Польщі, Словаччини та Болгарії надати Україні до 70 літаків МіГ-29 і Су-25, які планувалося використовувати з польської території. Проте представник Пентагону Джон Кірбі спростував ці заяви, зазначивши, що постачання обмежуватиметься лише деталями для літаків [97].

Проте, попри ці обмеження, Словаччина все ж таки передала Україні винищувачі МіГ-29, а Північна Македонія, як повідомлялося в медіа, передала чотири штурмовики Су-25. Це демонструє, що деякі країни готові йти на ризик, щоб посилити українські Збройні сили навіть у складних умовах міжнародного тиску та погроз з боку росії. Цікаво, що британський політолог Оуен Метьюз у своїй книзі «Перенапряжение», опублікованій у листопаді 2022 року, зазначив, що рішення США не постачати винищувачі було частково пов'язане з тиском з боку Китаю під час таємних переговорів щодо ситуації в Україні. Це свідчить про складність міжнародних відносин, де різні держави переслідують власні стратегічні інтереси, намагаючись

балансувати між підтримкою України та уникненням глобальної ескалації [11].

Президент Зеленський постійно закликав західні країни збільшити постачання озброєння, зокрема винищувачів, які могли б змінити баланс сил у повітряних боях. Велика Британія не лише пообіцяла продовжувати навчання українських піхотинців і морських піхотинців за стандартами НАТО, але й оголосила про намір навчати українських пілотів, що є важливим кроком до можливого постачання літаків у майбутньому. Політика США щодо України, з одного боку, ґрунтується на прагматизмі та уникненні ескалації, а з іншого — на рішучості підтримувати Україну в її боротьбі з російською агресією. Військова допомога, включно з поставками сучасних систем озброєнь, є частиною довгострокової стратегії, спрямованої на стримування Росії і зміцнення обороноздатності України.

Коли йшлося про постачання літаків спільного виробництва, таких як винищувачі четвертого покоління Turphoon або бойові літаки третього покоління Tornado, передача Україні вимагала погодження з країнами, що брали участь у їхньому виробництві. Це стосувалося Іспанії, Німеччини та Італії. Така складність координації постачання зброї між кількома державами демонструє виклики для західних союзників у забезпеченні підтримки України, зважаючи на юридичні та політичні обмеження. Проте дев'ята зустріч у форматі «Рамштайн», яка відбулася 12 лютого, отримала неофіційну назву «авіаційної», підкреслюючи важливість обговорення постачання літаків у цей вирішальний момент війни.

Паралельно продовжувалися поставки важкого озброєння для країн Східної Європи з метою замінити радянське озброєння, яке ці держави передавали Україні. Черговий пакет військової допомоги Україні, анонсований президентом США Джо Байденом 1 червня 2022 року, став новою віхою у війні. Він включав постачання реактивних систем залпового вогню HIMARS, які суттєво змінили хід конфлікту. HIMARS відрізняються високою точністю та мобільністю, що дозволяє їх використовувати для

завдання точкових ударів по важливих об'єктах і швидкого зміщення після залпів, що робить їх надзвичайно ефективними проти російської артилерії [30].

Проте, незважаючи на постачання HIMARS, США утримувалися від надання Україні далекобійних ракет ATACMS, які можуть уражати цілі на відстані до 300–500 км. Відмова від надання таких ракет була викликана побоюваннями ескалації конфлікту, оскільки Москва попереджала, що це створить загрозу ударам по російській території і може призвести до небезпечної ескалації. Цей момент підкреслює обережний підхід США до підтримки України: надання значної військової допомоги, водночас уникнення кроків, які Росія може використати як привід для розширення війни або прямих атак на країни НАТО.

Попри ці обмеження, США продовжували збільшувати кількість поставлених HIMARS. Спочатку було відправлено сім одиниць, а потім ще вісім, і до кінця року кількість американських систем HIMARS, наданих Україні, сягнула 20. Велика Британія також оголосила про постачання аналогічних систем MLRS M270, які мають удвічі більший боєкомплект, що ще більше підсилило артилерійські можливості України. Франція, Італія та Німеччина також долучилися до цього процесу, передавши Україні свої системи MLRS. Особливо слід відзначити Німеччину, яка спочатку передала три установки, а згодом збільшила цей показник, пообіцявши передати ще чотири.

Постачання додаткових 12 систем HIMARS, забезпечених союзниками США, такими як Румунія та Об'єднані Арабські Емірати, стало ще одним етапом у зміцненні обороноздатності України на тлі триваючої російської агресії. Цей пакет допомоги, зокрема серпневий пакет у розмірі 1 мільярда доларів, в основному складався з боєприпасів для HIMARS, що підкреслює важливість цієї системи для ведення ефективних бойових дій проти російських військ [98]. Поставки HIMARS були частиною стратегії США та

їхніх союзників, спрямованої на те, щоб забезпечити Україні високоточну зброю, здатну завдавати ударів по критичних цілях з великою мобільністю.

У контексті міжнародної безпеки та стратегічного стримування, постачання HIMARS і позиція США стосовно їх використання мали важливе значення. Пентагон заявив, що Україна зобов'язалася використовувати ці системи виключно для оборонних цілей і не наносити удари по території Росії. Проте пізніше стало відомо про використання HIMARS для атак на об'єкти в окупованому Криму. Це підкреслює складність військової ситуації, в якій Україна намагається відновити контроль над своїми територіями, в той час як Росія продовжує незаконну окупацію Криму. США вважають ці удари законними, оскільки півострів є українською територією, що було підтверджено такими високопосадовцями, як держсекретар США Ентоні Блінкен та колишній спецпредставник з питань України Курт Волкер.

У жовтні 2022 року, коли президент США Джо Байден оголосив про нові поставки HIMARS, заступник міністра оборони Пентагону Лора Купер підкреслила, що ракети GMLRS, якими оснащені ці системи, дозволяють Україні завдавати точних ударів по більшості цілей на полі бою, включаючи об'єкти в Криму. США твердо дотримуються позиції, що удари по військових об'єктах у Криму є частиною правомірної самооборони України, оскільки Крим був незаконно анексований росією у 2014 році.

Після масованих російських ударів по українській енергетичній та цивільній інфраструктурі восени, президент України Володимир Зеленський звернувся до західних союзників із вимогою збільшити постачання систем ППО, реактивних систем залпового вогню HIMARS та дальnobійних снарядів. Це звернення мало значний вплив на формування подальшої військової допомоги Україні. Зокрема, президент Німеччини Франк-Вальтер Штайнмаєр заявив, що ці атаки змусили Берлін переглянути свою політику постачань, віддавши пріоритет системам ППО [99].

На зустрічі НАТО в Брюсселі 12-13 жовтня 2022 року інші країни Альянсу, включаючи Нідерланди, Францію, Іспанію та Туреччину, також

взяли на себе зобов'язання надати Україні протиповітряні системи [99]. Це рішення підкреслює зростаючу міжнародну підтримку України та усвідомлення того, що захист повітряного простору є критичним для стримування російської агресії [99].

Прем'єр-міністр Великої Британії Ріші Сунак під час свого візиту до Києва в жовтні оголосив про нову програму військової допомоги на суму 50 мільйонів фунтів стерлінгів, що включала 125 зенітно-ракетних комплексів для боротьби з безпілотниками та радари. Велика Британія, як один із ключових союзників США в підтримці України, продовжує демонструвати свою рішучість у протидії російським атакам, надаючи Україні передове озброєння.

Дії США можна розглядати через призму неореалізму, де держава прагне зберегти баланс сил та запобігти домінуванню агресивних акторів. Водночас, ліберальний інституціоналізм пояснює активну участь США в міжнародних коаліціях та організаціях для досягнення спільних цілей і підтримки міжнародного порядку, заснованого на правилах. Підтримка України також відображає відданість США принципам демократії, прав людини та суверенітету держав.

Міжнародне співтовариство, об'єднавшись разом з Сполученими Штатами проти московії, демонструє рішучість протистояти таким викликам та захищати суверенітет і територіальну цілісність України. Надання військової допомоги Україні з боку США та їхніх союзників є важливим кроком у зміцненні міжнародної безпеки та стримуванні агресивної політики росії. Це не лише підвищує оборонні спроможності України, але й демонструє солідарність міжнародного співтовариства у захисті принципів, на яких базується сучасний світовий порядок. Подальше вивчення цих процесів є критичним для розуміння динаміки міжнародних відносин та формування ефективних стратегій протидії державам, які порушують міжнародні норми та загрожують глобальній стабільності.

Проте, з початку російсько-українського конфлікту західні країни зіткнулися з проблемами, пов'язаними з організацією постачання зброї для України, намагаючись мінімізувати вплив російських атак на ключові транспортні артерії. Росія, прагнучи заблокувати повітряний простір і контролювати залізничні та автомобільні шляхи, не змогла ефективно перешкодити надходженню західної допомоги. Її заяви про успішні блокування зброї виявилися частиною інформаційної війни, спрямованої на послаблення підтримки України.

Західні країни, зокрема США, попри внутрішні політичні виклики та занепокоєння щодо можливого нелегального використання озброєння, продовжували надавати військову допомогу Україні. Важливу роль у цьому відіграє постійне укладання нових контрактів з оборонними підприємствами для поповнення арсеналів і забезпечення безперервності постачання зброї в Україну.

Посилення військової присутності США та НАТО в Європі стало ключовою відповіддю на агресію Росії проти України. США оперативно збільшили чисельність своїх військових у Європі та передислокували стратегічну техніку, демонструючи готовність захищати союзників і стримувати загрози. Особливо значущим кроком стало розгортання елітної 101-ї повітряно-десантної дивізії в Румунії, що підкреслює важливість Чорноморського регіону [60].

Крім того, створення командувань, таких як Група допомоги в галузі безпеки, та постійна присутність військ НАТО вздовж східних кордонів Альянсу демонструють рішучість стримувати Росію. Важливою складовою цієї стратегії стало навчання українських військових за участі НАТО, що підвищило їх бойову ефективність у протидії агресору.

У жовтні 2022 року Європейський Союз створив Місію військової допомоги (Military Assistance Mission, MAM) для систематичного навчання українських солдатів і бійців територіальної оборони на базах у країнах ЄС. Штаб-квартира цієї місії розташувалася в Брюсселі, а її чисельність складала

300 осіб. МАМ не лише зміцнила оборонні можливості України, але й зблизила військові структури ЄС та НАТО, що фактично сприяло мілітаризації Євросоюзу як важливого гравця на міжнародній арені. Це ще один крок, який підкреслює єдність західних держав у протистоянні російській агресії [61].

Таким чином, основні країни-донори військової допомоги для України відіграють ключову роль у протидії російській агресії, зміцнюючи обороноздатність української держави. Сполучені Штати, Велика Британія, Німеччина та інші союзники надають суттєву підтримку як у вигляді грантів, так і через кредити, забезпечуючи постачання сучасної зброї, військової техніки та навчання українських військових.

Участь США у консолідації міжнародних зусиль підкреслює їхню лідерську позицію у світовій політиці. США активно залучають своїх союзників до постачання зброї, при цьому використовуючи всі можливі механізми для прискорення військової допомоги. Це не тільки підсилює оборонний потенціал України, але й підкреслює рішучість західного світу протистояти загрозам для міжнародного правопорядку та стабільності, які виникають через агресивну політику росії.

РОЗДІЛ 4.

РОЛЬ США У ПИТАННЯХ ЯДЕРНОЇ БЕЗПЕКИ ТА СТРИМУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ВІЙНИ

4.1. Позиція США щодо ядерної загрози під час війни в Україні

Уже наприкінці лютого 2022 року, на тлі російської агресії проти України, президент росії оголосив про переведення російських сил стримування в особливий режим бойового чергування. Цей крок слід розглядати як частину його стратегії залякування, спрямованої на те, щоб посіяти страх перед ядерною ескалацією та спробувати змусити Захід переглянути свою підтримку України. Однак Сполучені Штати, на відміну від агресивної риторики кремля, продемонстрували стриманість. Вашингтон утримався від підвищення рівня готовності своїх стратегічних військ, навіть скасувавши раніше заплановані ракетні випробування, щоб показати, що не має наміру реагувати на російські провокації ескалацією.

Директор ЦРУ Вільям Бернс публічно зазначив, що серйозно ставиться до заяв росії про можливе застосування ядерної зброї. Така позиція підкреслює розуміння ризиків, які виходять від агресивного режиму Путіна, особливо в умовах, коли росія намагається використати ядерну риторику як інструмент тиску на міжнародну спільноту. Однак президент США Джо Байден, відповідаючи на запитання про можливу загрозу ядерної війни,

категорично заявив: «Ні». Ця позиція знайшла підтримку серед представників американського Стратегічного командування, яке також не бачило підстав для безпосереднього ядерного конфлікту на той момент [87].

Важливим елементом у міжнародних дискусіях було питання ядерної зброї, яке набуло актуальності ще до початку повномасштабної війни. У грудні 2021 року, під час Мюнхенської конференції з безпеки, президент України Володимир Зеленський висловив зацікавленість у можливості України набуття ядерного статусу [93]. Ця заява викликала певну підтримку з боку окремих країн, зокрема Польщі, яка розглядала можливість участі у програмі ядерного обміну НАТО. Однак, США, через Державний департамент, чітко заявили, що не мають планів розмішувати ядерну зброю на території країн, які приєдналися до НАТО після 1997 року.

Погрози путіна продовжилися і у вересні 2022 року, коли він оголосив про можливість застосування ядерної зброї для «захисту» територій, які Росія планувала анексувати внаслідок незаконних референдумів на окупованих територіях Донбасу, Запоріжжя та Херсонської областей. США сприйняли ці заяви серйозно, однак не спостерігали ознак реальної підготовки Росії до ядерного удару. Це свідчить про те, що російська ядерна риторика є здебільшого інструментом залякування, призначеним для тиску на Захід, щоб зменшити військову та економічну підтримку України.

Франція та Велика Британія також зайняли чітку позицію, заявивши, що у разі застосування ядерної зброї проти України, російським військам буде завдано масованого конвенційного удару. Ця заява підкреслює відданість ключових європейських держав принципам колективної безпеки і їхню готовність до відповідних дій у випадку російської ядерної агресії. Вона також демонструє, що Захід готовий відповісти не тільки дипломатичними санкціями, але й військовими діями, якщо Росія перетне «червону лінію».

Атлантична рада, один із найвпливовіших аналітичних центрів США, підготувала меморандум для президента Байдена, в якому пропонувалося завдати удару по російським військам в Україні ракетами морського й

повітряного базування в разі застосування росією ядерної зброї. Це підкреслює серйозність підходу американських стратегів до потенційної ядерної загрози з боку росії [94]. Однак інші аналітичні центри, такі як Брукінгський інститут, дотримувалися більш стриманого підходу. Експерти, зокрема Роберт Ейнхорн, висловлювали думку, що центристські сили в адміністрації Байдена домінуватимуть, і їхньою головною метою буде не тільки зменшення ризику ядерної війни, але й обмеження військової відповіді у разі обмеженого застосування ядерної зброї росією.

Таким чином, дії США в умовах російсько-української війни відображають прагнення Вашингтона захистити міжнародний порядок і демократичні цінності, водночас мінімізуючи ризики ядерного конфлікту. Стратегія Байдена полягає в тому, щоб не допустити реалізації агресивних планів росії, підтримуючи Україну всіма можливими засобами, але при цьому зберігаючи глобальну стабільність і не провокуючи прямого зіткнення між ядерними державами.

У жовтні 2022 року президент України Володимир Зеленський закликав західні країни завдати попереджувальних ударів по росії, не чекаючи її подальших агресивних дій. Цей заклик викликав значний резонанс у міжнародних колах. Згодом команда Зеленського пояснила, що президент мав на увазі санкції, а не військові удари, хоча в його виступі було використано слово «удари», і він прямо не згадував ядерну зброю [95].

Під час саміту «Великої двадцятки» на Балі президент США Джо Байден і лідер Китаю Сі Цзіньпін зробили важливу спільну заяву щодо неприпустимості використання ядерної зброї та загрози її застосування [96]. Цей момент став ключовим у міжнародних відносинах, зокрема щодо російсько-української війни, оскільки і США, і Китай, як дві провідні світові держави, чітко висловилися проти будь-якої ядерної ескалації. Така позиція є важливою не лише в контексті стримування росії, але й у межах глобальної боротьби за збереження режиму нерозповсюдження ядерної зброї.

Російсько-українська війна суттєво підриває міжнародні норми щодо ядерної безпеки та регулювання використання ядерних об'єктів у ході конфліктів. Як зазначила Лорен Сукін із Центру міжнародної безпеки Стенфордського університету, конфлікт не лише відновив загрозу застосування ядерної зброї, але й загострив проблеми безпеки атомних електростанцій, які ставали мішенню під час бойових дій. росія, систематично порушуючи міжнародні норми, звинувачувала Україну у підготовці використання так званої «брудної бомби», що стало черговим елементом інформаційної війни кремля [96].

До початку повномасштабної військової агресії рф проти України, стратегічна рівновага між Сполученими Штатами Америки та росією характеризувалася відносною стабільністю, закріпленою Договором про скорочення стратегічних наступальних озброєнь (New START або ДСНВ-2010) [73]. Цей договір виконував ключову функцію в підтриманні міжнародної безпеки, регулюючи кількість ядерних озброєнь, засоби їх доставки та відповідні бази. Однак, після початку війни в Україні, коли США та НАТО активно надавали військову допомогу Києву, відносини між росією та Заходом зазнали суттєвих змін. Попередні механізми забезпечення стратегічної стабільності виявилися неадекватними новим геополітичним викликам.

У відповідь на військову допомогу Україні, росія в односторонньому порядку оголосила про призупинення своєї участі у ДСНВ-2010, посилаючись на заяви президента володимира путіна про нібито загрозу стратегічної поразки, яку США прагнуть завдати росії [74]. Це рішення стало черговим порушенням міжнародних зобов'язань, що підриває усталений режим контролю над озброєннями. Відмова росії дозволити інспекції в рамках ДСНВ порушила принципи прозорості та взаємного контролю, які є основою цього договору. Маніпулюючи обставинами, російське керівництво намагається залучити до обговорення питання ядерних арсеналів Великої Британії та Франції, що входять до складу НАТО, аби виправдати своє

бажання посилити ядерний потенціал. Ця позиція Кремля є спробою створити уявлення про існування нових загроз для Росії, які насправді є відповіддю Заходу на агресивну політику самої Росії.

США та ЄС, надаючи Україні сучасні системи озброєнь, зокрема високоточні ракетні системи, націлені на допомогу у відновленні суверенітету України та стримуванні агресії з боку росії. Ці системи здатні досягати цілей на території росії, що викликає занепокоєння в Кремлі, оскільки вони можуть підірвати стратегічну стабільність, на яку росія раніше покладалася для забезпечення своєї безпеки. Неможливо ігнорувати той факт, що удари Збройних сил України по аеродромах, де базуються російські стратегічні бомбардувальники, були здійснені завдяки розвідданим, переданим США і НАТО. Це ще раз демонструє, що співпраця західних країн з Україною є надзвичайно важливою для ефективної оборони проти російської агресії.

Аналітичні центри США розглядають рішення російської федерації про призупинення участі в Договорі про скорочення стратегічних наступальних озброєнь як крок, що має на меті посилення власного ядерного потенціалу, уникнення міжнародних інспекцій і створення умов для можливого нарощування стратегічних сил. У той же час, для Сполучених Штатів важливішим залишається питання продовження Росією надання інформації про переміщення стратегічних носіїв, яке було критичним елементом забезпечення стратегічної стабільності [75].

В експертних колах США вважають, що керівництво росії більше не розглядає дотримання ядерного паритету як постійну необхідність, натомість розцінюючи контроль над ядерними силами через призму поточних політичних відносин із Заходом. Такий підхід демонструє небезпечну ескалацію, оскільки він передбачає відмову від основоположних міжнародних принципів у спробі зміцнити свою позицію на міжнародній арені та у війні проти України.

Результат гонки озброєнь, що виснажив Радянський Союз під час Холодної війни, був зумовлений технологічною та економічною перевагою США. Асиметрія між США та СРСР проявилася ще на ранніх етапах ядерного протистояння, коли США мали перевагу в стратегічній тріаді (міжконтинентальні балістичні ракети, підводні човни з балістичними ракетами та стратегічні бомбардувальники). Ця технологічна перевага зберігається і сьогодні, коли США продовжують інвестувати в нові системи протиракетної оборони (ПРО) та ядерні платформи, тоді як росія стикається з технологічними та економічними обмеженнями [76].

Договір про скорочення стратегічних наступальних озброєнь (ДСНВ-2010) передбачає перевірку обмежень на ядерні арсенали. Попри видиму збалансованість умов, розвиток американських систем ПРО та суворість контрольних процедур забезпечують США певну асиметричну перевагу. Основною перевагою США є "зворотний потенціал" — здатність швидко збільшити кількість ядерних зарядів і носіїв. У разі загострення відносин із росією, США можуть за півроку збільшити кількість ядерних боєзарядів з 1 550 до 4 000, що надає їм стратегічну перевагу [76].

Однак будь-які нові домовленості про контроль за стратегічними озброєннями не можуть бути відокремлені від конфронтації між Росією та Заходом через військову агресію росії проти України. Політика США щодо України спрямована на досягнення стратегічної поразки росії, що чітко було окреслено заступником держсекретаря США Вікторією Нуланд. Вона наголосила, що кінцева мета полягає в тому, щоб росія зазнала поразки на полі бою в Україні [77]. Така позиція Вашингтона відображає його прагнення не тільки підтримати Україну в боротьбі проти злочинних дій росії, але й створити умови для довгострокової безпеки в Європі. Росія, зі свого боку, наполягає на тому, що в нових переговорах щодо контролю над стратегічними ядерними озброєннями повинні брати участь також Великобританія та Франція, враховуючи їхні ядерні арсенали. Це відображає намагання Кремля використати складну міжнародну ситуацію для зміцнення

своїєї позиції. Однак НАТО, керуючись Стратегічною концепцією (стаття 29), підкреслює єдність стратегічних ядерних сил Альянсу, де ядерні сили США, Великобританії та Франції діють у координації, забезпечуючи надійне ядерне стримування [78]. Ця спільна система дає США та їхнім союзникам перевагу, яка дозволяє їм пропонувати росії взаємне скорочення ядерних арсеналів, залишаючись у вигазі.

Хоча між ядерними силами членів НАТО існує єдина система зв'язку, вони не підпорядковуються безпосередньо Об'єднаному стратегічному командуванню Збройних сил США. Водночас планування операцій ядерних сил країн НАТО здійснюється комітетом ядерного планування під керівництвом США. Це підкреслює, що Захід залишається єдиним у своєму підході до ядерної політики, незважаючи на агресивні дії росії. Політика США у цьому контексті спрямована на підтримку глобальної стабільності, водночас забезпечуючи надійне стримування проти злочинних дій Кремля.

Однією з найсуттєвіших характеристик поточної конфронтації між країнами НАТО та росією є ігнорування, можливо навіть демонстративне, ядерного потенціалу росії. Це викликає фундаментальні питання на практичному та теоретичному рівнях: чи здатна ядерна зброя завжди стримувати супротивника, і які конкретні дії можуть забезпечити ефективне стримування в умовах агресії? Політика США щодо України в цьому контексті базується на необхідності знайти баланс між підтримкою Києва та уникненням прямої конфронтації з ядерною державою, яка, порушуючи міжнародні закони, здійснює військову агресію.

У статті колишнього заступника голови Об'єднаного комітету начальників штабів США Джеймса Картрайта у співавторстві з Володимиром Дворкіним порушується давня дилема США щодо ядерної стратегії: чи застосовувати ядерну зброя першими, чи ризикувати втратити можливість відповіді? У Вашингтоні обговорюють три можливі варіанти дій: превентивний удар, контрнаступальний удар після отримання попередження про запуск ракет супротивника або відповідний удар після фактичного

ядерного нападу. Такі сценарії є відображенням побоювань США щодо можливої непередбачуваної поведінки Москви, яка може призвести до ядерної ескалації [79].

Вашингтон прагне зберігати постійний контакт із Москвою, щоб уникнути несподіваних рішень з боку Кремля, який часто діє ірраціонально, порушуючи міжнародне право. Підтримка США України у вигляді зброї та фінансування, як і її дозоване надання через інші країни НАТО, є результатом побоювань Вашингтона, що надмірна реакція з боку Росії може призвести до непередбачуваних наслідків. Російська влада, продовжуючи свою військову агресію, намагається використовувати ядерний шантаж для залякування західних країн, проте такий тиск не повинен стати причиною для відступу.

Дослідник та американський військовий теоретик Бернарда Броді, який ще в період Холодної війни пропонував домовитися з СРСР про відмову від першого ядерного удару наголошував, що відсутність такої домовленості збільшує ризики того, що один із гравців може розпочати військові дії, помилково вважаючи, що конфлікт залишиться без'ядерним [80]. Це так зване «неправильне» ядерне стримування стає небезпечним і може призвести до катастрофічних наслідків. Справжнє стримування полягає не лише в наявності відповідного ядерного арсеналу, але й у здатності переконати супротивника, що реакція іншої сторони залежатиме від його дій. Ця здатність передати чіткий сигнал про можливі наслідки є ключовою у концепції стримування. Саме наявність переконливих доказів потенційної відповіді відрізняє ефективне стримування від простого оголошення «червоних ліній».

У розгляді міжнародних відносин та загроз, які створюються військово-технічними та політичними діями держав, важливо враховувати не лише факти, але й те, як ці факти сприймаються протилежною стороною. Ще у 1946 році Джордж Кеннан сформулював головний принцип стримування: супротивника, який діє раціонально, можна стримати, якщо його переконати,

що ймовірні втрати перевищать очікувані вигоди. Цей принцип залишається актуальним і сьогодні в контексті агресивної політики Росії проти України.

Генрі Кіссінджер, через 15 років після першого застосування атомної зброї, висловив думку, що будь-яка конвенціональна війна між ядерними державами може швидко перерости в ядерний конфлікт. За його словами, якщо одна зі сторін зазнає поразки у звичайному конфлікті, вона може вдаватися до використання ядерної зброї [81]. Ця теза, яка довгий час вважалася основою стратегії стримування, сьогодні піддається сумнівам, оскільки військово-політичне керівництво деяких західних країн шукає шляхи підтримки України, що не призведуть до ескалації з Росією, яка продовжує порушувати міжнародні норми, намагаючись зламати міжнародний порядок через свою злочинну агресію.

Залучення держав НАТО до війни росії проти України через постачання озброєння Києву вказує на те, що міжнародна спільнота не сприймає ядерний потенціал росії як вирішальний фактор стримування. Стимування відбувається на рівні свідомості державних лідерів, які є його «адресатами». Якщо вони хибно тлумачать, які саме дії можуть призвести до ядерної відповіді, стримування стає неефективним. Зокрема, військова доктрина росії передбачає застосування ядерної зброї «у разі агресії проти російської федерації із застосуванням звичайної зброї, якщо під загрозою опиняється саме існування держави».

Формулювання «загроза існуванню» є надто широким, що створює невизначеність щодо порогу використання ядерної зброї. Проте ця невизначеність може мати певний стримувальний ефект за умови об'єктивних сигналів, які вказують на зв'язок між діями та намірами. Така невизначеність дозволяє росії, порушуючи міжнародне право, використовувати загрозу застосування ядерної зброї як елемент своєї стратегії тиску. Сигнальна функція ядерного арсеналу завжди розглядалася як засіб зупинення ескалації конфліктів. Частина цієї теорії застосовна не лише до ядерного стримування, а й до попередження супротивника в

конвенційному конфлікті. Сигнальне попередження може включати цілу низку політичних, дипломатичних та військово-технічних заходів, що спрямовані на змушення супротивника замислитися над своїми діями.

В умовах поточного конфлікту рішення росії відмовитися від ратифікації Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань є сигналом зміни її підходів до національної безпеки, створюючи нову невизначеність у міжнародній спільноті. Ця політика спрямована на демонстрацію готовності до ескалації, водночас залишаючи простір для маневру. Сигнальна функція також виконується через інформаційні маневри, наприклад, через проведення «навчань із використанням ядерної зброї» під час ескалації конфлікту, що є чітким сигналом раціональному супротивнику про необхідність деескалації. Теорія раціональної поведінки передбачає, що сторони, проаналізувавши можливі витрати та вигоди, мають змінити свої рішення щодо ескалації або продовження конфлікту. Цей підхід корелює з концепцією «переговорної моделі війни», де сторони ведуть торг з позиції сили, навіть у непрямий або формальний спосіб.

Інформація про рішучість, підкріплена військовим та геополітичним потенціалом, виконує функцію залякування, що може спонукати супротивника до перегляду своїх планів і відмови від конфлікту. Важливу роль у цьому відіграють такі фактори, як оцінка військового потенціалу обох сторін, помилки в оцінці розвідданих, а також внутрішні суперечки серед керівництва супротивника. Невірні інтерпретації дій іншої сторони, зокрема сприйняття переговорів як прояву слабкості, може суттєво вплинути на прийняття рішень та подальший розвиток конфлікту.

Таким чином, позиція США щодо ядерної загрози під час війни в Україні базується на прагматичному підході до стримування ескалації з боку росії, що включає підтримку України через надання сучасних озброєнь, з одночасним уникненням прямої конфронтації з ядерною державою. Стратегія Вашингтона спрямована на баланс між підтримкою міжнародного правопорядку, протидією агресії та запобіганням непередбачуваним

наслідкам, пов'язаним із застосуванням ядерної зброї. Відмовляючись від загострення ситуації, США зберігають готовність до взаємодії, водночас демонструючи рішучість не відступати під тиском ядерного шантажу з боку кремля.

4.2. Аспекти силового стримування США в контексті війни

Аспекти силового стримування США в контексті війни відіграють ключову роль у забезпеченні стабільності та безпеки як для України, так і для всього міжнародного співтовариства. Політика стримування передбачає активне використання військової та економічної підтримки, спрямованої на збереження стратегічної рівноваги та запобігання подальшій агресії з боку росії. Важливими елементами силового стримування є не лише надання озброєння Україні, але й демонстрація готовності США захищати інтереси своїх союзників і підтримувати глобальну безпеку в умовах зростаючої загрози.

Стимування в міжнародних відносинах передбачає переконання супротивника в тому, що розпочинати війну для нього є вкрай не вигідним через катастрофічне співвідношення витрат і вигод. Згідно з «переговорною моделлю війни», саме це співвідношення може бути змінене під впливом дій протилежної сторони [82]. Іноді ідеологічні чи релігійні мотиви можуть призвести до ірраціональних рішень. Сторона А повинна переконати сторону Б у трьох ключових моментах:

1. У випадку силового сценарію співвідношення витрат і вигод для сторони Б буде негативним і несприятливим.
2. Сторона Б може помилково оцінювати потужність сторони А. Сторона А має продемонструвати, що вона сильніша, ніж це здається супротивнику, її військові та економічні можливості перевищують очікування, а союзницька підтримка робить її ще ефективнішою. У свою чергу, сторона А готова до ескалації конфлікту і має ресурси для ведення війни.

3. Співвідношення вигод і втрат для сторони Б у разі переговорів або поступок стороні А буде вигіднішим, ніж у випадку силового вирішення конфлікту [82].

Загроза в даному контексті складається з потенційної можливості її реалізації та готовності сторін брати на себе відповідальність за наслідки. Формування загроз відбувається через різні інформаційні засоби, включно із заявами військово-політичного керівництва. Наприклад, важливим сигналом стала заява міністра закордонних справ Великої Британії Ліз Трасс, яка зазначила, що як прем'єр-міністр без вагань віддасть наказ про використання ядерної зброї в разі необхідності [83].

До «сигнального» тиску також можна віднести погрози ядерною зброєю з боку радянського керівництва під час Суецької кризи, що вплинули на її завершення. Ці загрози дозволили радянському лідеру М. С. Хрущову частково досягти своїх цілей під час Карибської кризи, хоча ризик неконтрольованої ескалації конфлікту залишався значним [84]. У контексті сучасної російсько-української війни, Росія продовжує використовувати ядерний шантаж, порушуючи міжнародні закони і намагаючись досягти своїх незаконних цілей через погрози застосування зброї масового ураження. Політика США щодо України передбачає відповідь на ці злочинні дії шляхом посилення підтримки Києва та одночасного збереження глобальної стабільності.

Супротивник приймає рішення на основі інформації, яка здається йому реалістичною або сприймається як блеф. Реалістичність формується завдяки послідовності політичних кроків: коли вони супроводжуються діями, що підтверджують реалізацію стратегії, така інформація чинить тривалий тиск. Якщо оголошується намір вийти з мораторію на ядерні випробування, за цим мають слідувати конкретні підготовчі заходи. Наприклад, перенесення місця випробувань із полігону в море та проведення випробувань разом із носіями є ознакою зміни якості, нової стратегії і підходу, що додає подіям реалістичності.

Як зазначав Томас Шеллінг, важливими є факти, а не лише словесні загрози: «Дії можуть відкрити систему цінностей гравця або показати вибір доступних йому дій. Вчинки можуть зобов'язати його до певних дій, тоді як слова рідко мають таку силу». Однією з «сигнальних» дій може бути демонстрація готовності суспільства до ядерної ескалації. Одне діло, коли на екранах показують чорно-білі кадри ядерних вибухів, і зовсім інше, коли журналістів уперше в історії запрошують до ядерного арсеналу, де після оголошення підвищеної бойової готовності боеголовки встановлюють на крилаті ракети [85]. У таких умовах у парламенті може обговорюватися передача права ухвалювати рішення про використання тактичної ядерної зброї на рівень військового керівництва. Така дія робить «червону лінію» відчутною для супротивника.

Інші «сигнальні» дії можуть включати обговорення перегляду концепції національної безпеки або інших доктринальних документів, що містять положення про «сигнальне» використання ядерної зброї. Ці важелі тиску можна об'єднати під загальним поняттям «барабани війни», що сповіщають про готовність країни до ескалації конфлікту. Водночас така поведінка не перешкоджає владі надавати стабілізуючі сигнали, наприклад, стверджуючи, що ядерна зброя розглядається виключно як засіб стримування і що її застосування є крайнім заходом. У порівнянні, у документах Комітету начальників штабів США йдеться про застосування ядерної зброї для створення умов, які дозволяють досягти вирішальних результатів і відновити стратегічну стабільність. Концепція «керованої ядерної ескалації» може також служити для досягнення миру на вигідніших умовах [86].

Доктринальне обґрунтування «сигнального» використання сили є важливим для надання легітимності загрозам, що робить їх правдоподібнішими. Правдоподібність загрози підтверджується чіткими сигналами та викладом конкретних дій. У ядерній доктрині Франції, наприклад, міститься принцип «останнього попередження». Як зазначив президент Еммануель Макрон, якщо ядерне стримування не зупинить

супротивника, йому буде зроблено одне ядерне попередження для демонстрації зміни характеру конфлікту. Висотний ядерний вибух може слугувати «сигнальною» акцією, призначеною для пошкодження електронних систем і вузлів зв'язку супротивника [87].

Також інформаційний тиск зростає через невизначеність щодо майбутнього Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань і режиму нерозповсюдження ядерної зброї. У цьому контексті росія продовжує використовувати незаконні загрози ядерною зброєю, порушуючи міжнародні закони. Політика США у відповідь на ці злочинні дії росії спрямована на підтримку України в її боротьбі за суверенітет і захист міжнародного порядку, водночас зберігаючи глобальну стабільність.

У Сполучених Штатах доктрина використання сили для досягнення певних цілей ґрунтується на принципі пропорційності, що передбачає раціональне співвідношення між метою та засобами. Дипломатія примусу спрямована на зміну рішень супротивника через загрозу застосування сили. В умовах проксі-конфліктів, де використовуються звичайні озброєння через треті країни, ядерна стратегія потребує адаптації. Ескалація конфлікту змушує відмовлятися від миролюбних заяв і переходити до так званих «сигнальних» попереджень.

Рішення росії призупинити участь у ДСНВ-2010 та розмістити тактичну ядерну зброю в Білорусі є відповіддю на асиметричну перевагу США, що має можливість завдавати ударів із неамериканських баз. Військова доктрина Росії, започаткована ще в 2003 році, розглядає можливість використання ядерної зброї для деескалації через «сигнальні» попередження. Однак, незважаючи на риторику Кремля, механізм демонстрації рішучості до застосування ядерної зброї залишається на рівні декларацій, що свідчить про відсутність чіткої стратегії в цьому напрямі.

Відсутність офіційних попереджувальних механізмів створює додаткову невизначеність, збільшуючи простір для маневру та тиску. Вислів Володимира Путіна про те, що в разі нападу вороги росії опиняться в пеклі, а

сама росія, як мучениця, потрапить у рай, підкреслює готовність Кремля до використання ядерної зброї в умовах невизначеності та ірраціонального підходу до ядерного стримування [88]. Що стосується асиметричних наступальних та оборонних переваг росії, то їхня реалізація, ймовірно, не зможе забезпечити довгострокову перевагу. Скоріше за все, Сполучені Штати вдадуться до симетричних кроків у відповідь, але взаємна загроза продемонструє вразливість обох сторін, зокрема США. Одним із таких асиметричних заходів може стати підвищення захисту стратегічних ядерних сил (СЯС), що базується на технологіях, розроблених ще за радянських часів. Наприклад, створення мобільних пускових комплексів для міжконтинентальних балістичних ракет, які важко виявити у транспортній інфраструктурі, є одним із таких рішень. Водночас політика США щодо України, спрямована на підтримку її суверенітету в умовах російської агресії, передбачає активну протидію незаконним діям росії, яка продовжує порушувати міжнародні закони.

Воєнна агресія росії в Сирії та війна проти України продемонстрували ефективність застосування крилатих ракет морського базування типу «Калібр» (3М14), що мають дальність ураження близько 2 тисяч кілометрів. Нові модифікації, такі як «Калібр-М», мають ще більшу дальність дії. Навіть із конвенційним озброєнням, збільшення кількості таких високоточних ракет може створювати стратегічну асиметричну перевагу, особливо при їх розміщенні на підводних човнах уздовж узбережжя Сполучених Штатів. Для стратегічних об'єктів росії загроза раптового удару крилатими ракетами існує здебільшого з північного напрямку. Розвиток військових технологій дає нові, непередбачувані тактичні рішення, зокрема з використанням безпілотних літальних апаратів і підводних безекіпажних систем. Якщо місцезнаходження стратегічних ядерних сил (СЯС) у космосі, на воді та на землі можна визначити з високою точністю, то виявити безпілотні апарати в повітрі чи під водою майже неможливо. Це і є одна з потенційних асиметричних переваг сучасних збройних сил.

Голова Північноамериканського командування аерокосмічної оборони США підкреслюють зростаючу загрозу з боку російських атомних підводних човнів, озброєних крилатими ракетами, в Тихому океані та Атлантиці [89]. Це підтверджує ефективність інформаційного тиску та сигналів, які використовуються у протистоянні з метою досягнення психологічної переваги над супротивником. З позиції оборонного реалізму, ефективнішою стратегією є послаблення безпеки противника через вплив на треті країни, що змушує його витратити ресурси на вирішення супутніх загроз.

Експерти програми Глобальної ядерної політики агентства «Ініціатива ядерної загрози» висловлюють занепокоєння щодо можливої відмови Москви від зобов'язань за Договором про нерозповсюдження ядерної зброї після призупинення участі в ДСНВ-2010 [91]. Така можливість створює загрозу передачі ядерних технологій іншим країнам, що становить ще більшу загрозу для США. З огляду на активізацію контактів між росією, Північною Кореєю та Іраном, ймовірно, вже здійснюються кроки в цьому напрямку на рівні міністерств оборони. Навіть обмін космічних технологій може служити «сигналом» про подальшу ескалацію.

Звинувачення росії в порушенні Договору про нерозповсюдження ядерної зброї можуть бути відбиті російською риторикою щодо розміщення американської тактичної ядерної зброї в Європі, що нібито не виключає її використання союзницькими літаками. Це свідчить про прагнення москви виправдати власні порушення міжнародних норм та загрозу глобальній безпеці. Політика США передбачає підтримку України у протистоянні агресії, а також активну роботу на міжнародній арені для запобігання розповсюдженню ядерних технологій.

Інша можлива асиметрична оборонна перевага Росії може виникнути в разі її виходу з «Режиму контролю за ракетними технологіями» (РКРТ), неформальної угоди, створеної в 1987 році за ініціативою США для обмеження поширення ракетних систем доставки зброї масового ураження. Такий крок з боку росії означав би відмову від добровільних обмежень. Тим

більше, що Сполучені Штати вже надали Польщі та Фінляндії крилаті ракети AGM-158 JASSM, створюючи асиметричну загрозу Росії на відстані «кінжального» удару. У липні 2022 року Державний департамент США також схвалив продаж Естонії 18 ракет M57 ATACMS. Хоча ці постачання не порушують формальні положення РКРТ, вони створюють стратегічну загрозу Росії через наближеність до її військових і промислових об'єктів [92].

Можливий вихід росії з РКРТ може також відкрити шлях для спрощення доступу до критично важливих технологій для геополітичних опонентів США, таких як технології виробництва супутників або підводних човнів. Ще одним важелем тиску може стати розгляд питання про зняття санкцій ООН з Північної Кореї під тим приводом, що санкції проти самої Росії були введені без узгодження з Радою Безпеки ООН.

Теорія стримування або оборонного реалізму, зокрема «переговорна модель війни», не може гарантувати автоматичної зміни політики супротивника в бажаному напрямку. Вона лише створює умови для ухвалення рішень шляхом сигналізації про потенційні загрози або можливості. Стратегії США, НАТО та Росії формуються не лише на основі прямих загроз, але й припущень щодо реакцій супротивника на ключові питання. З цього випливає, що кожна сторона формує власні очікування та уявлення про те, на які позиції супротивник готовий поступитися або буде наполягати. Це взаємне очікування є вирішальним фактором у прийнятті стратегічних рішень.

Сполучені Штати можуть застосовувати асиметричні засоби тиску на Росію, зокрема посилення економічних санкцій та перегляд стратегічної стабільності з огляду на українську кризу. Історичні приклади показують, що, з точки зору США, деякі дії інших держав можуть здаватись нераціональними, як це було у випадку війни у В'єтнамі. Подібна ситуація може виникнути й у російсько-американських відносинах, де різні сторони сприймають загрозу з протилежних перспектив.

Загроза з боку росії, зокрема її ядерного арсеналу та дій на міжнародній арені, створює додаткову напругу в системі міжнародної безпеки. Водночас переговори, спрямовані на врегулювання, не завжди можуть успішно просуватися через відмінності у стратегічних цілях.

Щодо перспектив нового договору про стратегічні потенціали, технічним стимулом до угоди може стати створення асиметричних оборонних або наступальних переваг, які збільшують вразливість супротивника в технічній чи політичній сферах. Іншим важливим фактором є прагнення сторін до збереження статус-кво. Сто років тому таке прагнення стало основою для укладення Вашингтонської угоди 1921–1922 років про обмеження морських озброєнь, що залишається єдиним багатостороннім договором про контроль над озброєннями. Однак сучасний розвиток війни Росії проти України показує, що сьогодні ні Москва, ні Вашингтон із Брюсселем не мають ні бажання, ні можливості зберігати колишній баланс сил у Європі. Відтак, будь-які переговори про стратегічну стабільність між Росією та Заходом залежатимуть від результатів «битви за Україну».

Перспективи укладення нового договору про стратегічні потенціали значною мірою залежать від наявності асиметричних оборонних або наступальних переваг, що збільшують вразливість супротивника в технічному чи політичному аспекті. Важливим чинником також виступає прагнення сторін до збереження стратегічного статус-кво, яке раніше було основою Вашингтонської угоди 1921–1922 років, що обмежувала морські озброєння та залишається єдиним багатостороннім договором з контролю над озброєннями.

Однак сучасна війна росії проти України засвідчує, що ані москва, ані Вашингтон разом із Брюсселем не мають бажання чи можливості зберігати колишній баланс сил у Європі. Таким чином, будь-які переговори про стратегічну стабільність між росією та Заходом напряду залежатимуть від результатів протистояння на території України.

Таким чином, аспекти силового стримування США в контексті війни розкривають важливість політики стримування у забезпеченні міжнародної стабільності та безпеки, зокрема для України та її союзників. Стимування базується на переконанні супротивника у негативному співвідношенні вигод та втрат у разі силового вирішення конфлікту, що робить війну небажаним варіантом розвитку подій. Основні принципи «переговорної моделі війни» дозволяють змінювати поведінку супротивника, демонструючи готовність до ескалації конфлікту, але також надаючи можливість досягнення вигіднішого результату через переговори.

Використання «сигнальних» попереджень та демонстрації готовності до ядерної ескалації відіграє ключову роль у цьому процесі. Політика США, зокрема в умовах російсько-української війни, полягає в тому, щоб підтримувати Україну як стратегічного партнера, а також стримувати росію від подальшого загострення конфлікту. Водночас, взаємні загрози, засновані на наявних ядерних потенціалах, створюють нові виклики для стратегічної стабільності, що підкреслює важливість продовження переговорів щодо контролю над озброєннями.

ВИСНОВКИ

1. Політика США щодо України в умовах українсько-російської війни базують на комплексному підході, що поєднює військову, економічну, дипломатичну та гуманітарну складову. Її стратегічною метою є захист суверенітету України, стримування російської агресії та збереження принципів міжнародного права. Аналіз теоретичних концепцій, таких як реалізм, лібералізм і конструктивізм, дозволяє краще зрозуміти мотиви й механізми прийняття рішень США. Використання міждисциплінарного підходу сприяє глибшому вивченню впливу американської політики на перебіг війни та зміцнення глобальної безпеки.

Аналіз наукових праць З. Бжезінського, Г. Кіссінджера та інших експертів висвітлює геостратегічну важливість України як ключового елементу стабільності в Європі. Ці роботи підкреслюють значення американської підтримки для збереження балансу сил і протидії авторитарним режимам. Практичний аспект ґрунтується на аналізі офіційних документів, таких як закон про ленд-ліз та програми USAI, які демонструють ефективність військової й технічної допомоги. Інформаційні ресурси й міжнародні ініціативи додають оперативності й контексту, розкриваючи вплив політики США на посилення обороноздатності України та формування нових міжнародних альянсів.

2. Військова допомога США відіграє вирішальну роль у протидії російській військовій агресії проти України. Сполучені Штати систематично постачають Україні сучасні системи озброєнь, зокрема зенітно-ракетні комплекси Patriot, артилерійські установки, ракетні системи HIMARS та інші види озброєння. Ці системи значно підвищують ефективність української армії на полі бою, дозволяючи їй успішно протистояти російським військовим злочинам і зупиняти наступальні операції ворога.

Науковий аналіз міжнародних відносин показує, що така підтримка є частиною ширшої стратегії США щодо стримування агресивних дій Росії та зміцнення глобальної безпеки. Військова допомога Україні не лише підвищує її обороноздатність, але й демонструє рішучість США захищати демократичні цінності та міжнародний порядок.

3. Фінансова підтримка з боку США є не менш важливою, ніж військова допомога. Великі суми, виділені на озброєння, дозволяють Україні зберігати економічну стабільність під час війни, фінансувати оборону та забезпечувати населення життєво необхідними ресурсами. Така допомога не лише зміцнює збройні сили, але й підтримує моральний дух українського суспільства в умовах затяжної боротьби.

З точки зору міжнародних відносин, фінансова підтримка є ключовим елементом стратегії США щодо забезпечення стабільності в регіоні. Вона

сприяє зміцненню економічних зв'язків між країнами та підвищує рівень довіри до США як надійного партнера.

4. Крім США, Україну підтримують численні країни Європейського Союзу, Велика Британія, Канада, Японія, Австралія та інші міжнародні партнери. Основними платформами для координації допомоги є зустрічі в рамках Контактної групи з питань оборони України. Учасники цієї коаліції сприяють постачанню зброї, фінансовій допомозі та навчальним програмам для українських військових.

Міжнародна підтримка України є важливим фактором у протидії російській агресії. Вона демонструє солідарність світової спільноти з Україною та підкреслює важливість колективних зусиль у забезпеченні глобальної безпеки.

5. Агресивні дії росії проти України призвели до значного посилення військової присутності НАТО в Європі, особливо в країнах на східному фланзі Альянсу. НАТО розширило свої військові контингенти в Польщі, країнах Балтії, Румунії та інших державах. Альянс також збільшив кількість навчань та покращив готовність військових підрозділів до швидкої реакції на загрози, що надходять від Росії. Ця стратегія є частиною ширшого реагування НАТО на загрози, спричинені війною, розв'язаною Росією в Україні. Вона підкреслює важливість колективної оборони та готовності Альянсу до захисту своїх членів від будь-яких агресивних дій.

6. Війна росії проти України створила серйозні ризики ядерної ескалації. Після призупинення участі Росії в ДСНВ-2010 і регулярних погроз застосувати ядерну зброю, міжнародна спільнота висловлює глибоку стурбованість щодо можливості реалізації цих погроз. США та їхні союзники вважають ці заяви частиною інформаційної кампанії Росії, спрямованої на залякування Заходу, проте реальна загроза застосування ядерної зброї залишається потенційним фактором, який може змінити хід конфлікту. Науковий аналіз показує, що ядерна ескалація може мати катастрофічні наслідки для глобальної безпеки. Тому важливо, щоб міжнародна спільнота

продовжувала тиснути на Росію з метою запобігання використанню ядерної зброї.

7. Подальші кроки росії можуть включати мобілізацію додаткових ресурсів, збільшення співпраці з Іраном і Північною Кореєю, а також продовження інформаційних атак на міжнародній арені. Росія може також посилювати тиск на сусідні країни, намагаючись перешкодити постачанню зброї Україні. Одночасно, всередині країни Кремль може вдатися до посилення репресій для збереження контролю над суспільством в умовах погіршення економічної ситуації.

З точки зору міжнародних відносин, такі дії Росії є спробою зберегти свій вплив на міжнародній арені та уникнути ізоляції. Проте, ці кроки можуть призвести до подальшого погіршення відносин з міжнародною спільнотою та посилення санкційного тиску.

8. Для вирішення конфлікту на користь України необхідно продовжувати активну міжнародну дипломатичну роботу та збільшувати обсяги військової допомоги. Західні санкції та політична ізоляція росії можуть змусити Кремль змінити свою агресивну позицію. Санкції, спрямовані на ключові сектори російської економіки, такі як енергетика та фінанси, вже завдали значної шкоди, обмежуючи можливості росії фінансувати військові операції.

Подальше постачання сучасного озброєння для української армії, включаючи системи протиповітряної оборони, артилерію та безпілотні літальні апарати, дозволить зберігати контроль над територіями та досягти стратегічної переваги на полі бою. Важливо також забезпечити належну підготовку українських військових для ефективного використання цієї техніки. Інтеграція України до європейських і трансатлантичних структур, таких як Європейський Союз та НАТО, є важливим кроком для забезпечення стабільної безпеки в майбутньому. Це не лише зміцнить обороноздатність України, але й підвищить її політичну та економічну стабільність.

Підтримка України є частиною ширшої стратегії США та їхніх союзників щодо стримування агресивних дій Росії та зміцнення глобальної безпеки. Військова та фінансова допомога Україні демонструє рішучість західних країн захищати демократичні цінності та міжнародний порядок, заснований на нормах права.

9. Російська агресія проти України стала викликом для міжнародної системи безпеки, а роль США у підтримці Києва є вирішальною в цьому контексті. Конфлікт відображає протистояння між авторитарними і демократичними державами. Подальші дії мають бути спрямовані на максимальне зміцнення України, щоб забезпечити її перемогу та відновлення міжнародного правопорядку. Підтримка суверенітету України та колективні зусилля міжнародної спільноти є ключовими для забезпечення тривалого миру і стабільності в регіоні. США та їхні союзники повинні продовжувати тиск на росію через санкції та дипломатичні заходи, одночасно збільшуючи військову та фінансову допомогу Україні. Лише через такі колективні зусилля можна досягти стійкого миру та відновлення міжнародного правопорядку, заснованого на нормах права.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. National Defense Strategy. U. S. Department of Defense : An official website of the United States Government. URL: <https://www.defense.gov/National-Defense-Strategy/> (дата звернення: 28.02.2024).

2. Force Structure in the National Defense Strategy: Highly Capable but Smaller and Less Global. CSIS. 2022. 31 Oct. URL:

3. Brzezinski Z. The Grand Chessboard: American primacy and its geostrategic imperatives. *New York: 1997 Basic Books*. p.46.

4. Гончаров Г., Каплін О., Файєр О. (2021) *Збігнев Бжезінський і місце України в його геостратегічній концепції (1940-2017 рр.)*. Альманах Грані, (Т. 24. № 12) с. 47.

5. Kissinger H. *How to avoid another world war*. The Spectator. URL: <https://www.spectator.co.uk/article/the-push-for-peace/> (дата звернення: 28.02.2024).

6. Glaeser S. *The futility of U.S. military aid and NATO aspirations for Ukraine*. URL: <https://www.defensepriorities.org/explainers/the-futility-of-us-military-aid-and-natoaspirations-for-ukraine> (дата звернення: 28.02.2024).

7. Військова допомога для України: скільки вже витратив Захід? URL <https://www.dw.com/uk/vijskova-dopomoga-dla-ukraini-skilki-vze-vitrativ-zahid/a-64148930> (дата звернення: 28.02.2024).

8. Восьме загальнонаціональне опитування: Україна в умовах війни (2022). Соціологічна група «Рейтинг». URL: https://ratinggroup.ua/research/ukraine/vosmoy_obschenacionalnyyopros_ukraina_v_usloviyah_voyny_6_aprel_ya_2022.html (дата звернення: 28.02.2024).

9. Українська призма: Зовнішня політика (2022). Аналітичне дослідження. ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма», Фонд ім. Ф. Еберта. ТОВ «Вістка». Київ. с.308.

10. Чупрій Л. В. *Чи виграє Китай від війни в Україні?* Available from: <https://matrix-info.com/chy-vygraye-kytaj-vid-vijny-v-ukrayini/> (дата звернення: 28.02.2024).

11. Стратегічні виклики та можливості для України у партнерстві з США URL: https://lb.ua/blog/vadym_ivchenko/596319_strategichni_vikliki_mozhливosti.html (дата звернення: 20.04.2024).

12. Міжнародна реакція на російське вторгнення в Україну 2022 року URL: <https://ukraine.europarl.europa.eu/cmsdata/247317/0042%20EPRS-AaG->

[729298-Russia-invasion-Ukraine-international-reactions-UA%20FINAL.pdf](#) (дата звернення: 25.04.2024).

13. Роль США в російсько-українській війні: як і чому Вашингтон підтримує Україну? URL: <https://adastra.org.ua/blog/rol-ssha-v-rosijsko-ukrayinskij-vijni-yak-i-chomu-vashington-pidtrimuye-ukrayinu> (дата звернення: 25.04.2024).

14. What do Americans think of the Russia-Ukraine war and of the US response? URL: <https://www.brookings.edu/articles/what-do-americans-think-of-the-russia-ukraine-war-and-of-the-us-response/>

15. Baker P., Sanger D.E. Ukraine and the Contest of Global Stamina. New York Times. 2022. 9 July. URL: <https://www.nytimes.com/2022/07/09/us/politics/ukraine-strategy-biden.html> (дата звернення: 25.04.2024).

16. Лопушанський П. Івасечко О. Військова допомога США Україні у протидії збройній агресії росії у 2014–2023 рр. *Вісник Львівського університету*. Серія філос.-політолог. студії. 2023. Випуск 49. С.259-265

17. Сучасна політична лексика: енциклопед. словник-довідник; за наук. ред. Хоми Н. М. Львів: Новий Світ-2000, 2015. 396 с.

18. Biden team perceived as «afraid of winning» for fear of provoking Putin. *Washington Examiner*. 2022. URL: <https://www.washingtonexaminer.com/policy/defense/nationalsecurity/bidenteam-perceived-as-afraid-of-winning-for-fear-provoking-putin> (дата звернення: 25.04.2024).

19. Brown L. Royal Navy could escort grain ships through Odesa blockade. *The Times*. 2022. URL: <https://www.thetimes.co.uk/article/royal-navy-could-escort-grain-ships-through-odesa-blockade-6cdp626xq> (дата звернення: 15.05.2024).

20. InterAction statement on the passage of H.R. 7691 Ukraine Supplemental Appropriations Act URL: https://reliefweb.int/report/ukraine/interaction-statement-passagehr7691ukrainesupplementalappropriationsact?gad_source=1&gclid=Cj0K

[CQjwr3BhDgARIsAEWJ6SzCFode6Ka_07c9teyy04qvC1qiGCnZaC-PxWPPw0Kz_Geww7dcyvwaAijwEALw_wcB](#) (дата звернення: 15.05.2024).

21. Chalfant M., Kelly L., Lillis M. Intel leaks show US success in Ukraine – but come with risks. *The Hill*. 2022. 7 May. URL: <https://thehill.com/news/administration/3480041-intel-leaks-show-us-success-in-ukraine-but-come-with-risks/> (дата звернення: 15.05.2024).

22. Crowley M. In a Surprise Visit to Ukraine, Blinken Offers Aid and Encouragement. *New YorkTimes*. 2022. 8 Sept. URL: https://www.nytimes.com/2022/09/08/world/europe/kyiv-blinken-ukraine-zelensky.html?action=click&pgtype=Article&state=default&module=styleIn-russiaukraine&variant=show®ion=MAIN_CONTENT_1&block=storyline_top_links_recirc (дата звернення: 15.05.2024).

23. Masters J., Merrow W. How Much Aid Has the U.S. Sent Ukraine? Here Are Six Charts. URL: <https://www.cfr.org/article/how-much-aid-has-us-sent-ukraine-here-are-six-charts> (дата звернення: 15.05.2024).

24. Cancian M. Aid to Ukraine Explained in Six Charts. URL: <https://www.csis.org/analysis/aidukraine-explained-six-charts> (дата звернення: 15.05.2024).

25. Military aid defined. URL: <https://new.debateus.org/military-aid-defined/> (дата звернення: 19.05.2024).

26. Лойшин А., Ясенко С., Косарецький Є., Бойко Р. Сутність ключових понять у сфері міжнародної допомоги, наданої для зміцнення обороноздатності України. *Міжнародне співробітництво у війсьній сфері*. 2023. № 3 (76). С. 46–57.

27. Foreign Military Financing (FMF) URL: <https://2001-2009.state.gov/t/pm/65531.htm> (дата звернення: 19.05.2024).

28. European Reassurance Initiative (ERI) URL: <https://www.csis.org/analysis/european-reassurance-initiative> (дата звернення: 19.05.2024).

29. Ukraine Security Assistance Initiative (USAI) URL: <https://ua.usembassy.gov/tag/ukraine-security-assistance-initiative-usai/> (дата звернення: 19.05.2024).

30. Петренко А., Кирилюк Р., Буняк О. Не Джавелінами єдиними: розвиток стратегічного безпекового партнерства між Україною та США. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2021/10/26/7311558/> (дата звернення: 19.05.2024).

31. Меморандум про взаєморозуміння і співробітництво в галузі оборонних та військових відносин між Міністерством оборони України та Міністерством оборони Сполучених Штатів Америки: Міжнародний документ від 27.07.1993 840_089. *Верховна Рада України* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/840_089 (дата звернення: 19.05.2024).

32. Партнерство заради миру URL: <https://ukraine-nato.mfa.gov.ua/ukrayina-nato/partnerstvo-zaradi-miru> (дата звернення: 19.05.2024).

33. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї: Міжнародний акт від 05.12.1994 998_158. *Верховна Рада України* URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/998_158 (дата звернення: 19.05.2024).

34. Хартія Україна – США про стратегічне партнерство URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/our-relationship-uk/u-s-ukraine-charter-strategic-partnership-uk/> (дата звернення: 19.05.2024).

35. Дутко В. Воєнно-технічна співпраця України та США. URL: <http://www.polukr.net/uk/blog/2022/02/vojenno-techniczna-spivpraca-ukraini-ta-ssza/> (дата звернення: 19.05.2024).

36. Про Стратегію національної безпеки України: Указ Президента України від 26.05.2015 р. № 287/2015. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070> (дата звернення: 19.05.2024).

37. Masters J., Merrow W. How Much Aid Has the U.S. Sent Ukraine? Here Are Six Charts. URL: <https://www.cfr.org/article/how-much-aid-has-us-sent-ukraine-here-are-six-charts> (дата звернення: 19.05.2024).

38. Обама підписав Акт про підтримку України, але політики санкцій не змінює URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/26751447.html> (дата звернення: 19.05.2024).

39. Санкції проти РФ URL: <https://mfa.gov.ua/protidiya-agresiyi-rf/sankciyi-proti-rf> (дата звернення: 23.06.2024).

40. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки України" URL: <https://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070> (дата звернення: 23.06.2024).

41. Закон про додаткові асигнування в Україні 2023 року URL: <https://ua.usembassy.gov/uk/tag/%D0%B7%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%B0%D1%81%D0%B8%D0%B3%D0%BD%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B2-%D1%83%D0%BA%D1%80/> (дата звернення: 23.06.2024).

42. Байден підписав закон про виділення 12,3 мільярда доларів допомоги Україні URL: <https://mil.in.ua/uk/news/bajden-pidpysav-zakon-pro-vydilennya-12-3-milyarda-dolariv-dopomogy-ukrayini/> (дата звернення: 23.06.2024).

43. Закон про ленд-ліз на захист демократії України від 2022 року URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU22010?an=25> (дата звернення: 23.06.2024).

44. Cancian M. Aid to Ukraine Explained in Six Charts. URL: <https://www.csis.org/analysis/aidukraine-explained-six-charts> (дата звернення: 23.06.2024).

45. Bergmann M. U.S. Security assistance to Ukraine is going to get complicated. URL: <https://warontherocks.com/2023/03/u-s-security-assistance-to-ukraine-is-going-to-getcomplicated/> (дата звернення: 23.06.2024).

46. Harris S., Birnbaum M., Hudson J., Lamothe D., Stern D.L.U.S. and allies quietly prepare for a Ukrainian government-in-exile and a long insurgency. *Washington Post*. 2022. 5 Mar. URL: <https://www.washingtonpost.com/national-security/2022/03/05/russia-ukraine-insurgency/> (дата звернення: 23.06.2024).

47. Lehne S. After Russia's War Against Ukraine: What Kind of World Order. URL: <https://carnegieeurope.eu/2023/02/28/after-russia-s-war-against-ukraine-what-kind-ofworld-order-pub-89130> (дата звернення: 23.06.2024).

48. Польща стала однією з країн-лідерів у світі за обсягами надання військової допомоги Україні URL: <https://foreignukraines.com/2024/04/30/poland-has-become-one-of-the-leading-countries-in-the-world-in-terms-of-providing-military-aid-to-ukraine/> (дата звернення: 23.06.2024).

49. Military aid defined. URL: <https://new.debateus.org/military-aid-defined/> (дата звернення: 23.06.2024).

50. В ЄС підраховали, скільки вже витрачено на допомогу Україні: цифра вражає URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/z-pochatku-rosiyskogo-vtorgnennya-ukrajina-otrimala-vid-yes-riznomanitnoji-dopomogi-na-72-mlrd-yevro-12311322.html> (дата звернення: 02.09.2024).

51. Kelly L. Biden says US tanks to Ukraine are not an offensive threat to Russia. *The Hill*. 2022. URL: <https://thehill.com/homenews/administration/3830136-biden-says-u-s-tanks-toukraine-are-not-an-offensive-threat-to-russia/> (дата звернення: 23.06.2024).

52. Kitfield J.A. Raymond: Space Companies «Helpful» in Russia-Ukraine War. *Air&Space Forces Magazine*. 2022. 20 July. URL: <https://www.airforcemag.com/raymond-space-companieshelpful-in-russia-ukraine-war/> (дата звернення: 23.06.2024).

53. Чи отримає Україна переносні ракетні комплекси «Стінгер»? У Держдепі США відповіли на питання про «Стінгери» URL:

<https://www.radiosvoboda.org/a/ukrayina-ssha-rakety-stinger/31645365.html> (дата звернення: 23.06.2024).

54. Україна — Велика Британія: про військову допомогу без «червоних ліній» URL: <https://armyinform.com.ua/2023/05/25/ukrayina-brytaniya-vijskovu-dopomogu-bez-chervonyh-linij/> (дата звернення: 23.06.2024).

55. Matthews O. Overreach: The Inside Story of Putin and Russia's War Against Ukraine. Kindle Edition, London: HarperCollins. 2022. 414 p. Pentagon holds briefing amid Ukraine war developments. *PBS News Hour*. 2022. 4 Oct. URL: https://www.youtube.com/watch?v=5h5F_7JiNIk (дата звернення: 23.06.2024).

56. Борис Джонсон з неоголошеним візитом приїхав у Київ URL: <https://suspihne.media/kyiv/568579-boris-dzonson-z-neogolosenim-vizitom-pobuvav-u-kievi-vidvidav-reabilitacijnij-centr-de-likuutsa-bijci/> (дата звернення: 23.06.2024).

57. Німеччина підтвердила, що не постачатиме зброю Україні URL: https://lb.ua/news/2022/02/06/504834_nimechchina_pidtverdila_shcho.html (дата звернення: 23.06.2024).

58. Нетяньягу пояснив, чому Ізраїль не дає Україні зброю URL: <https://suspihne.media/513849-netanagu-poasniv-comu-izrail-ne-dae-ukraini-zbrou/> (дата звернення: 23.06.2024).

59. У Туреччині готується нова партія «Байрактарів» для України URL: <https://mil.in.ua/uk/news/u-turechchyni-gotuyetsya-nova-partiya-bajraktariv-dlya-ukrayiny/> (дата звернення: 23.06.2024).

60. Ponzethath M. NATO plans full-scale military presence at border, says Stoltenberg. Reuters. 2022. 11 Apr. URL: <http://www.reuters.com/world/europe/nato-plans-permanent-military-presence-border-says-stoltenberg-telegraph-2022-0409/> (дата звернення: 23.06.2024).

61. Military Assistance Mission, MAM URL: <https://azmam.org/> (дата звернення: 12.09.2024).

62. Штати пропонували евакуювати Зеленського, але той відмовився – WP URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-polytics/3413311-stati-proponuvali-evakuuvati-zelenskogo-ale-toj-vidmovivsa-wp.html> (дата звернення: 12.09.2024).

63. Україна використовує американський метод опору в протистоянні з росією URL: <https://umoloda.kyiv.ua/number/0/180/169091> (дата звернення: 12.09.2024).

64. Readout of President Joe Biden's Meeting with President Xi Jinping of the People's Republic of China. *The White House*. 2022. 14 Nov. URL: <https://www.whitehouse.gov/briefingroom/statementsreleases/2022/11/14/readout-of-president-joe-bidens-meeting-with-president-xi-jinping-of-the-peoples-republic-of-china/> (дата звернення: 12.09.2024).

65. Sukin L. Has the Russia-Ukraine war blown up the global nuclear order? *Bulletin of the Atomic Scientists*. 2022. 28 June. URL: <https://thebulletin.org/2022/06/has-the-russia-ukraine-war-blown-up-the-global-nuclear-order/> (дата звернення: 12.09.2024).

66. Morelli V. L. Ukraine: Current Issues and U.S. Policy. Congressional Research Service. Jan. 3, 2017. 46 p.

67. Novak A. U.S. must «sustain» its involvement in Ukraine war, Secretary of State Antony Blinken says. URL: <https://www.cbsnews.com/news/ukraine-war-news-secretary-of-stateantony-blinken-us-sustain-involvement/> (дата звернення: 12.09.2024).

68. US National Security Strategy. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2022/10/Biden-Harris-Administrations-National-SecurityStrategy-10.2022.pdf> (дата звернення: 12.09.2024).

69. Американські «Абрамси» уже в Україні – Зеленський. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ato/3765822-amerikanski-abramsi-uze-v-ukraini-zelenskij.html> (дата звернення: 12.09.2024).

70. Тихоненко І. В. Україна у зовнішньополітичній стратегії США за адміністрації Дж. Байдена: концептуальний вимір. *Політичні проблеми міжнародних систем та глобального розвитку*. 2023. № 1. С. 74–81.

71. Толстов С. В., Фесенко М. В. Цілі та пріоритети зовнішньополітичної стратегії адміністрації Дж. Байдена – аналітична записка. ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України». 2022. URL: <https://ivinas.gov.ua/viina-rf-proty-ukrainy/tsili-ta-priorytetyzovnishnopolitychnoi-stratehii-administratsii-dzh-baidena.html> (дата звернення: 12.09.2024).

72. Glaeser S. The futility of U.S. military aid and NATO aspirations for Ukraine. URL: <https://www.defensepriorities.org/explainers/the-futility-of-us-military-aid-and-natoaspirations-for-ukraine> (дата звернення: 12.09.2024).

73. США та Росія продовжили дію Договору про скорочення стратегічних наступальних озброєнь СНО-3/New START Treaty до 5 лютого 2026 року. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3183801-ssa-ta-rosia-prodovzili-dogovir-pro-skorocenna-strategicnih-nastupalnih-ozbroen.html> (дата звернення: 15.09.2024).

74. Росія офіційно припинила договір про ядерні озброєння. Чим це загрожує людству URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-64728781> (дата звернення: 15.09.2024).

75. США призупиняють надання РФ інформації у рамках Договору про стратегічні наступальні озброєння URL: https://lb.ua/world/2023/06/02/558372_ssha_prizupinyayut_nadannya_rf.html (дата звернення: 15.09.2024).

76. Три країни нарощують ядерний потенціал – Al Jazeera URL: <https://glavcom.ua/world/world-politics/-hrajut-stratehichnimi-mjazami-jak-tri-krajini-svitu-modernizujut-jaderni-arsenali-957049.html> (дата звернення: 15.09.2024).

77. Нуланд: Україні треба допомогти, щоб вона вела переговори з позиції сили URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-nuland-ukrajini-treba-dopomohty/32943167.html> (дата звернення: 15.09.2024).

78. Росія і НАТО кажуть про ядерне стримування. Чи загрожує це ядерною війною? URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/cevv952q15jo> (дата звернення: 15.09.2024).

79. James E. Cartwright URL: <https://www.csis.org/people/james-e-cartwright> (дата звернення: 15.09.2024).

80. Нова, Друга і чи взагалі холодна війна. На порозі якого історичного періоду ми стоїмо. Пояснює історик Григорій Рій URL: <https://forbes.ua/svit/nova-druga-i-chi-vzagali-kholodna-na-porozi-yakogo-istorichnogo-periodu-mi-stoimo-poyasnyue-istorik-grigoriy-riy-30082023-15720> (дата звернення: 15.09.2024).

81. Генрі Кіссінджер — людина, яка значно вплинула на сучасну політичну карту світу. URL: <https://babel.ua/texts/101223-pomer-genri-kissindzher-lyudina-yaka-znachno-vplinula-na-suchasnu-politichnu-kartu-svitu-mi-vidibrali-p-yat-yogo-citat-yaki-viznachili-zovnishnyu-chasto-superechlivu-amerikansku-politiku-hh-stolittya> (дата звернення: 15.09.2024).

82. Рижков М. М. Стратегії стримування у зовнішній та безпековій політиці США. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2011 Вип. 102(1) С. 5-21.

83. Кандидатка на пост прем'єр-міністра Британії готова натиснути на "ядерну кнопку" Кандидатка на пост прем'єр-міністра Британії готова натиснути на "ядерну кнопку" URL: <https://tsn.ua/svit/kandidatka-na-post-premyer-ministra-britaniyi-gotova-natisnuti-na-yadernu-knopku-2141563.html> (дата звернення: 15.09.2024).

84. Що кажуть західні аналітики про можливість ядерної атаки з боку РФ URL: <https://susplne.media/288502-aderna-zbroa-ce-ne-carivna-palicka-so-kazut-zahidni-analitiki-pro-mozlivist-adernoi-ataki-z-boku-rf/> (дата звернення: 15.09.2024).

85. Мічені Нобелем: військовий теоретик Томас Шеллінг URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2010/06/25/239690/> (дата звернення: 15.09.2024).

86. США розсекретили дані про свою стратегічну ядерну зброю URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3887280-ssa-rozsekretili-dani-pro-svou-strategicnu-adernu-zbrou.html> (дата звернення: 15.09.2024).

87. Макрон запропонував включити ядерну зброю Франції до загальноєвропейської оборони URL: <https://suspilne.media/734171-makron-zaproponuvav-vkluciti-adernu-zbrou-francii-do-zagalnoevropejskoi-oboroni/> (дата звернення: 15.09.2024).

88. Путін хоче вдарити ядерною зброєю по заходу України: що про це відомо та яку ціль може обрати Кремль URL: <https://tsn.ua/exclusive/putin-hoche-vdariti-yadernoyu-zbroyeyu-po-zahodu-ukrayini-yaku-cil-obiraye-kreml-2605650.html> (дата звернення: 15.09.2024).

89. Дії Росії в Сирії можуть призвести до ядерної катастрофи – Турчинов URL: <https://interfax.com.ua/news/general/295289.html> (дата звернення: 17.09.2024).

90. США та НАТО занепокоєні активізацією діяльності підводного флоту РФ. Під загрозою не лише воєнна безпека Заходу, а, через експерименти РФ з "супер-зброєю" - екологічна безпека світу URL: https://defenceua.com/army_and_war/chim_rf_namagajetsja_ljakati_ssha_i_nato_v_svitovomu_okeani-808.html (дата звернення: 17.09.2024).

91. Росія зруйнувала світову систему безпеки: експерти про загрози розповсюдження ядерної та біологічної зброї URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/nerozpovsyudzhennya-yadernoyi-biolohichnoyi-zbroyi-rosiya-ssha-kytay/32581992.html> (дата звернення: 17.09.2024).

92. Естонія купує HIMARS, у боєкомплекті будуть ракети ATACMS URL: <https://mil.in.ua/uk/news/estoniya-kupuye-himars-u-boyekomplekti-budut-rakety-atacms/> (дата звернення: 17.09.2024).

93. Зеленський на Мюнхенській конференції: «зло ніколи не переможе, якщо сили добра об'єднані і діють разом» URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-zelensky-myunkhenska-konferentsiya-vystup-rosiya-viyna/32823631.html> (дата звернення: 17.09.2024).

94. Адміністрація Байдена надіслала Конгресу США звіт про стратегію щодо підтримки України – Reuters URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news->

administratsiya-baydena-konhres-stratehiya-ukrayina/33114299.html (дата звернення: 17.09.2024).

95. Зеленський пояснив, чому Україна хоче бити західною зброєю по території РФ URL: https://glavcom.ua/country/politics/zelenskij-pojasniv-chomu-ukrajina-khoche-biti-zakhidnoju-zbrojeju-po-teritoriji-rf-1001736.html#google_vignette (дата звернення: 17.09.2024).

96. На Балі завершилась зустріч лідерів США і Китаю. Що обговорили політики URL: <https://suspilne.media/316010-lideri-ssa-i-kitau-14-listopada-provedut-zustric-na-bali-zmi/> (дата звернення: 17.09.2024).

97. Навесні минулого року Польща таємно передала Україні кілька винищувачів МіГ-29 — ЗМІ URL: <https://tsn.ua/svit/navesni-minulogo-roku-polscha-tayemno-peredala-ukrayini-kilka-vinischuvachiv-mig-29-zmi-2252020.html> (дата звернення: 17.09.2024).

98. Румунія купує американські ракетні комплекси HIMARS URL: <https://mil.in.ua/uk/rumuniya-kupuye-amerykanski-raketni-kompleksy-himars/> (дата звернення: 17.09.2024).

99. Саміт НАТО 2022 URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/news_196144.htm (дата звернення: 17.09.2024).